Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 83 (6. 872) ◉ 1989 йил 10 апрель, душанба ◉ Баҳоси 3 тийин

Тонгги газеталарда

◉ Кеча 9 апрель куни қонунга мувофиқ 26 март куни кўрсатилган икки ва ундан ортиқ номзодлардан бирортаси ҳам ярмидан кўп овозларни тўплай олмаган қатор сайлов округларида такрорий овоз бериш ўтказилди. «Правда» газетасининг «Иккинчи раунд» сарлавҳали мақоласида ана шу сайловлар ҳақида ҳикоя қилинади.

◉ Газетанинг учинчи саҳифасидаги «Қайта қуришни жадаллаштириш мумкин» сарлавҳали мақолада академик В. Семенихин бунинг учун экономика фани ишлаб чиқаришнинг эҳтиёжларига яқинроқ туриши лозим, деб фикр юритади.

◉ «Қамал қилинган Жалолободда» — газетанинг еттинчи саҳифасидаги ана шу сарлавҳали мақолада «Правда» мухбири Жалолободнинг қандай ўққа тутилаётгани ҳақида Афғонистондан хабар беради.

◉ «Тбилисидаги воқеаларга доир» — «Известия» газетасидаги ана шу сарлавҳали расмий хабарда 9 апрелга ўтар кечаси Тбилисида бўлиб ўтган воқеалар ҳақида ҳикоя қилинади.

Халқ учун товарлар

ХАРИДОР СЎРАЁТГАНИ ЙЎҚ — ТАЛАБ ҚИЛМОҚДА

Бозорда моллар мўл-кўл бўлишига ҳар томонлама ёрдам бериш — ҳар бир меҳнат коллективининг бурчидир.

Холва деган билан оғиз чучимайди. Тошкент область партия-хўжалик активлари йиғилишини ташкил этган кишилар ана шу халқ мақолига амал қилиб, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга бағишланган бу анжуманда гап учун кўп вақт ажратмадилар. Улар муаммони ўрганиш учун мажлислар залидан чиқиб, Тошкент ва Чирчиқдаги катта корхоналарнинг цехларига боришди.

Ички бозоримизда кўп нарсалар қаҳат. Харидор кенг истеъмол молларига зор бўлиб турибди. Кооперативлар шарофати билан бозорда моллар мўл-кўл бўлади, деган умид ҳозирча ушалгани йўқ. Ишбилармон одамларга ғайрат-шижоатдан ташқари асбоб-ускуна, ишлаб чиқариш бинолари, хом ашё зарур. Бу нарсаларни олишга эса тўсқинлик қилмоқдалар. Катта завод ва фабрикалар ихтиёрида хом ашё, кадрлар, техника ва мутахассислар бор. Энди ҳамма умид шулардан. Қани энди, маъмурий тўсиқлар бартараф этилса-ю омилкорлик учун катта имконият яратилса!

Йиғилишда қатнашган партия, совет, хўжалик раҳбарлари халқ истеъмол моллари тармоқлараро мувофиқлаштириш марказининг иши билан танишдилар. Тошкент трактор заводида тайёрланаётган кенг истеъмол товарлари кўргазмасини бориб кўрдилар. Улар Чирчиқдаги трансформатор заводи, «Узбекхиммаш» корхонаси, қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати, «Ғунча» тикувчилик фабрикасида бўлдилар. Мазкур корхоналарда халқ хўжалиги турли тармоқлари буюртмалари яхши бажарилмоқда, истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга катта эътибор берилмоқда. Ишлаб чиқариш умумий ҳажмида бундай молларнинг улуши муттасил ортиб бормоқда.

Аммо кенг истеъмол моллари, ҳарқалай, «ўгай» бўлиб турибди. Қатъий давлат буюртмаси, бозорнинг эҳтиёжларини дурустроқ билмаслик, кенг истеъмол моллари ишлаб чиқаришдан моддий манфаатдорликнинг йўқлиги пировард натижаларга таъсир қилмоқда. Сайёр йиғилиш қатнашчилари жўяли хулосага келдилар: кўрсатмалар ва топшириқлар бериш билангина аҳволни ўзгартириб бўлмайди. Таъсирчан хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашдек иқтисодий омилларни аллақачон ишга солиш зарур эди. Бусиз туб ўзгаришларга эришиб бўлмайди.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун мустаҳкам моддий-техника базаси зарур. Шундай маҳсулотни тайёрлаш корхона учун фойдали бўлишига эришиш керак. Мажлис қатнашчилари қабул қилган аниқ тавсияномаларда шундай йўл-йўриқ баён этилди.

(ЎзТАГ).

Қизил байроқли коллективлар

«УЗЭЛЕКТРОМОНТАЖ» ТРЕСТИДА

1988 йил Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг ғолиблари сафида «Узэлектромонтаж» трестининг коллективи ҳам бор.

Суратларда ишлаб чиқариш пешқадамлари билан танишаяпсиз.

Юқоридаги суратда шу трестга қарашли 1-Тошкент бошқармаси электр монтажчилар бригадири Н. П. Новиковни кўриб турибсиз. Унинг бригадага етакчилик қилаётганига чорак аср бўлиб қолди.

Пастдаги суратда эса шу трестнинг пешқадамларидан электр монтажчилар С. Чевичалов, А. Рижков, Н. Абдукаримовлар «Чизельний» массивида бунёд этилаётган турар жойларда монтаж ишлари сифатини янада ошириш ҳақида ўзаро фикрлашмоқдалар.

Р. Шарипов фотолари.

Озиқ-овқат программаси бўғинлари

Помидорлар хили кўпайди

Ўзбекистон диёрида помидорларнинг яна икки нави «рўйхатдан ўтказилиб» экила бошлади. Уларнинг «ТМК — 22» ва «Узмаш» хиллари районлаштирилди. Бу помидорлар Ўзбекистон сабзавот - полиз экинлари ва картошка институтида яратилган. Помидорлар шу йилнинг ёз ойидаёқ дастурхонларимизда пайдо бўлади.

Шундай қилиб, институтда яратилган ва районлаштирилган помидорларнинг навлари олтитага етди. Лекин рақамнинг ўзигина муҳим эмас. Энг асосий гап шундаки, биз эндиликда амалда бутун мавсум давомида — май охирларидан ноябрь ойларига қадар помидор оладиган бўламиз. Айни вақтда улар ўзига хос хусусиятларга эга: иссиққа чидамли, транспортда ташилганда эзилмайди, ўз сифати билан истеъмолчиларга жуда маъқул келади.

Барча олтита нав қишлоқ хўжалик фанлари кандидати, институтнинг катта илмий ходими Евгения Ермолова номи билан боғлиқ. Евгения Ермолова бу ишни бутун республикада атиги битта «Волгоград» нави етиштирилаётганида, йигирма йил муқаддам бошлаган эди. Бу навни парваришлаш осон бўлгани билан анчагина камчиликлари ҳам бор: «Волгоград» нави июль ойидагина пишиб етилади ва октябрга қадар мева беради, эти анча қаттиқ, яхши сақланмайди, ёрилиб кетади.

— 1969 йилда олдимизга муҳим вазифа: маълум муддатларда етиладиган турли навларни яратиш вазифасини қўйишди, — дейди ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда Е. Ермолова. — Айни вақтда бу навларни механизация ёрдамида ишлов беришга мослаштириш, касалликларга қаршилигини кучайтиришга эришиш, уларнинг иссиқ ва қуруқ иқлимга чидамлилигини ошириш керак эди.

1976 йилда районлаштирилган «Шарқ» хўраки нави изланишларимизнинг дастлабки натижаси бўлди. Бу нав «Волгоград» навидан анча илгари ҳосилга киради. Орадан кўп ўтмай «Октябрь» нави ҳам пайдо бўлди. Уни ҳали-ҳалигача «Юсупов» нави билан адаштириб юришади. Ваҳоланки, «Юсупов» нави ана шу янги помидор негизида яратилган эди. Унга «Октябрь» номи берилганлигининг сабаби шундаки, мевалари йирик, ширали, қип-қизил бўлиб, кузнинг ўрталарида етилади.

Шундан кейин республика полизларида помидорларнинг «Прогрессивний» ва «Ўзбекистон — 178» навларини эка бошладилар. «Ўзбекистон — 178» нави иссиққа жуда чидамли, бўйи паст бўлиб, техника ёрдамида ишлов беришга имкон яратади. Шунинг учун ҳам сабзавоткорларнинг бу навга талаби жуда катта. Помидорнинг бу нави йирик, дона-дона. Ранги бир текисда қизил бўлиб, энг муҳими, жуда мазалидир.

Энди яна бир янги қадам ташланди: ҳозир районлаштирилган «ТМК — 22» нави ўзининг олдинги авлодларидан амалда барча кўрсаткичлари бўйича афзаллигига олимларнинг ҳам, деҳқонларнинг ҳам ишончлари комил. У Ўрта Осиё ёзига жуда яхши мослашган, касалликларга чидамли. Дона-дона, дум-думалоқ помидор бошларининг ҳар бири 120-140 граммдан келади ва уларнинг ҳаммаси бирга етилади, кўринишидан чиройли ва таъми ширин. Ҳар гектар ердан 800 центнергача ҳосил олиш мумкин. «Волгоград» нави эса, масалан, энг мақбул шароитларда ҳам нари борса 500 центнер ҳосил беради. Энг муҳими шундаки, «ТМК» мевасини транспортда ташиш осон. Олис Шимол ва Узоқ Шарқ томонларга транспортда неча кунлаб юрилганида ҳам у бузилмайди.

Бу навнинг яратилиш тарихи ҳам қизиқарли. У одатдаги муддатдан икки баравар тезроқ — атиги тўрт йил ичида етиштирилди. Бунга Куба селекциячилари билан сабзавот экинлари селекцияси ва уруғчилиги Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот институти мутахассислари ўртасидаги ҳамкорлик туфайли эришилди. Ана шу ҳамкорлик унинг номида ҳам ўз ифодасини топган: «ТМК» — бу Тошкент — Москва — Куба дегани.

Куба қиши бизнинг ёзимиздан амалда фарқ қилмаслиги маълум бўлди. Бу олимларга йилида икки марта — Тошкент яқинида ва океан ортида помидорнинг дурагай авлодини олишга имкон берди. Айни вақтда қиммат турадиган сунъий иқлим бинолари — фитотронларсиз ҳам шу ишни амалга оширишга муваффақ бўлдилар.

Иккинчи янгилик — «Узмаш» ҳам ўзига яраша яхши навдир. Унинг номида ана шу навнинг ўзига хос энг муҳим хоссалари акс эттирилган: помидор кўчатларига механизация ёрдамида ишлов бериш ва меваларини териб олиш мумкин. Олхўрига ўхшаш бу помидорлар консерва қилиш учун махсус яратилган.

Шундай қилиб, навлар районлаштирилди, олимларнинг кўп йиллик изланишларидаги муҳим босқич ниҳоясига етди.

— Республика аҳолиси дастурхонида теплицаларда эмас, полизларда етиштирилган ширин помидорлар май ойидаёқ пайдо бўлиши учун бизга жуда тез пишадиган нав керак, — дейди Е. Ермолова. — Бу ишни бошлаш учун пойдевор яратилган.

Ассалом, дўстлик ва санъат байрами

Бугун В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройида Ўзбекистон ССРда Иркутск области маданият кунларининг тантанали очилиши бўлади.

Сурнайлар «Катюша»ни чалади

Ўзбекистон Давлат филармониясининг ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри ижро этган рус «Катюша»сининг оҳанги Ўзбекистон ССРда Иркутск области маданият кунлари қатнашчиларини Тошкент аэропортида кутиб олишнинг ўзига хос дебочаси бўлди.

Қуёшли якшанба кунининг тушлик пайти. Самолёт пиллапоялари олдида меҳмонлар нон ва туз билан кутиб олинади. Ҳар томонда гуллар ва табассум. Дастлабки табрик сўзлари янграйди. Орадан кўп ўтмай аэропорт перронида рус, эвенк, бурят, ўзбек, қорақалпоқ миллий байрам либосларининг турфаранг дўстлиқ давраси гули «очилади». Мезбонлар ва меҳмонлар қўлни қўлга бериб карнай, сурнай ва доира садолари остида рақсга тушишади. Тошкент диёри Иркутск области вакилларини ана шундай самимий кутиб олди.

Сўнгра митинг бошланди. Қўлбола минбарда — партия ва совет раҳбарлари, Тошкент жамоатчилигининг вакиллари.

Митингни Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ҳ. Ҳ. Ғуломов очади. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Х. Холмуҳамедовга сўз беради.

Ўз нутқида М. Х. Холмуҳамедов областнинг таниқли кишилари, адабиёт ва санъатнинг эътироф этилган усталари кирган Иркутск делегацияси вакилларининг келиши республикамиз маданий ҳаётида ёрқин воқеагина эмас, бу — Россия ва Ўзбекистон халқлари ва элатлари ўртасидаги қардошларча дўстликни мустаҳкамлашга қўшилган катта ҳисса ҳамдир, деб таъкидлади.

Бир ярим йил муқаддам биз ўзбекистонлик меҳмонларни Иркутск диёрида кутиб олган эдик, — деди ўз нутқида КПСС Иркутск область комитетининг секретари В. П. Иваницкий. Ўша кунлар иркутскликлар қалбида ёрқин хотира бўлиб қолди, уларни ўзбек диёри вакилларининг артистлик маҳоратигина эмас, улкан саҳий қалб эгаси эканлиги ҳам ром этди. Мана биз ўша қалб ҳароратини, ўша самимий шодлик туйғуларини Тошкентга келиб яна ҳис этаяпмиз.

Дўстлик алоқаларимиз тобора мустаҳкамланиб, серқирра бўлиб боряпти. Бугунги кунда Ўзбекистон билан Иркутск областини мустаҳкам ижодий алоқаларгина эмас, иқтисодий муносабатлар ҳам бир-бири билан боғлаб турибди. Иркутск, Братск, Ангарскнинг ўндан зиёд корхоналари республикангизга ёғоч ва турли қурилиш материалларини, металл прокати ва целлюлоза, дастгоҳлар ва ускуналар етказиб беряпти.

Ўзбекистондан Шарқий Сибирга тинимсиз кабель, экскаваторлар, электрон саноати маҳсулотлари, тўқимачилик буюмлари, кундалик эҳтиёж товарлари узлуксиз етказиб берилмоқда. Иркутскликлар дастурхонидаги полиз маҳсулотларининг учдан бир қисми сизнинг диёрингиздан етказиб берилади.

Меҳмонларимиз Шарқий Сибирни ўзлаштиришда бераётган амалий ёрдамимиз учун, Тошкентдаги дастлабки дақиқалардаёноқ уларга уюштирилган самимий қабул учун ўзбек тилида «Раҳмат!» деб ўз миннатдорчиликларини билдирдилар.

Ўзбек диёридаги санъат ва дўстлик байрамида Иркутск областининг кўпгина профессионал ва ҳаваскор ижодий коллективлари, ёзувчилар, шоирлар иштирок этишади.

Меҳмонларни Тошкентдан ташқари Самарқанд, Бухоро, ўлкамизнинг бошқа шаҳарлари ҳам қабул қилади.

«Хуш келибсиз!» — Ўзбекистон аҳолиси Байкал ва Ангара соҳилларидан келган ўз меҳмонларига чин қалбдан ана шундай демоқда.

Ю. КАЗАЧЕНКО.

◉ **СУРАТЛАРДА:** маданият кунлари қатнашчиларини Тошкент аэропортида кутиб олиш.

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан

Кўп қиррали истеъдод соҳиби

7 апрель куни Тошкентда бўлган илмий конференцияда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг ўзбек совет маданиятини шакллантириш ва ривожлантиришдаги роли ҳақида гап борди. Конференция инқилобчи шоир туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланди. Санъатшунослик институти залида адабиётшунос олимлар, адиблар, шоирлар, театр арбоблари, кинематографчилар тўпланишди.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Комил Яшин ўзининг Ҳамза билан учрашувлари ҳақида гапирди. Филология фанлари доктори, профессор Л. П. Қаюмов ўз нутқида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институти қилган катта ишлар ҳақида гапирди. Ана шу ишлар туфайли юбилей арафасида шоирнинг янги беш жилдли асарлар тўплами чиқарилди. Бу мажмуага муаллифнинг илгари эълон қилинмаган юзга яқин асари — шеърлари, «Янги бахт» романи, мақолалари ва хатлари кирган. Ҳозир Ҳамза эпистоляр меросини нашр этиш устидаги ишлар давом эттирилмоқда. Бу ишни республика Фанлар академиясининг Қўлёзмалар институти олиб бормоқда. Унга Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг хатлари, кундаликлари, эълон қилинмаган асарларининг қораламалари киради.

Конференцияда Ҳамзанинг жуда кўп соҳаларга қизиққанлиги, адабиёт, санъат, халқ маорифи, ижтимоий фаолиятда ўз изини қолдирганлиги таъкидланди. Докладларда Ҳамзанинг театр ва маориф ҳаракатини ривожлантиришдаги роли, шоир асарларининг ҳажвий йўналиши, ижодининг замонавий санъаткорларга таъсири таҳлил этилди. Ўзбек халқи улуғ фарзандининг образи адиблар ва мўйқалам соҳиблари, кинематографчилар ва композиторларнинг кўпгина авлодларини санъат асарлари яратишга илҳомлантирди. Қайта қуриш ва жамиятимизни демократиялаш шароитида Ҳамза Ҳакимзоданинг кўп асарлари янгича аҳамият касб этиб, шу куннинг руҳида жаранглаётганлиги, салбий ҳодисаларни фош этиш ва улар устидан кулишга ёрдам бераётганлиги, одамларда юксак граждандик туйғусини тарбиялаётганлиги таъкидланди.

Юбилей тантаналари, деб таъкидладилар конференция қатнашчилари, Ҳамзанинг илгари оммалашмаган асарларини ўрганишга янги омил бағишлаши керак. Шоир ижодини турғунлик йилларида амал қилинган тарафкашлик ва бирёқламаликка йўл қўймай, унинг бутун ранг-баранглигида тақдим этиш зарур.

(ЎзТАГ).

Футбол

◉ Кеча мамлакатимизнинг бир қанча шаҳарларида биринчи лига командаларининг иккинчи тур ўйинлари бўлиб ўтди. Пахтакорчилар ўз майдонларида Ставрополь динамочиларини қабул қилишди. Ҳисоб очилмади — 0:0.

Энди ҳамюртларимиз навбатдаги икки учрашувни сафарда ўтказишади. Улар 15 апрелда Воронежда «Факел»га, 18 апрелда Ростовда «Ростсельмаш»га қарши майдонга тушишади.

БИЛДИРИШ

Йигирманчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг тўққизинчи сессияси 1989 йил 14 апрель соат 11.00 да область партия комитетининг катта мажлислар залида (Ўзбекистон кўчаси, 9) очилади.

Партия группасининг мажлиси соат 10.00 да бўлади.

Депутатлар ўша ернинг ўзида соат 9.00 дан рўйхатга олинади.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети.

Партия турмуши: коммунистлар аттестацияси

Покланиш йўлидан

КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қароридан сўнг коммунистлар ўртасида аттестация ишларини олиб бориш зарурати вужудга келди. Қоидага мувофиқ аттестация бошланғич партия ташкилотларининг барча бўғинларида авж олдириб юборилди. Жумладан, пойтахтнинг Фрунзе районида ҳам коммунистлар аттестацияси ўзининг ҳал қилувчи палласига кириб бормоқда. Мухбиримиз Фрунзе район партия комитетининг иккинчи секретари В. М. Плешаков билан худди шу хусусда суҳбатлашди.

— Владимир Михайлович, Фрунзе районига қарашли «Таштекстильмаш» заводи коммунистлари билан учрашганимизда, район партия комитети номига эътирозли фикрларни билдирдилар. Яъни аттестация ишчилар ўртасида эмас, балки аввал юқори орган раҳбарларидан бошлаб ўтказилиши керак экан. Бу масалада сизнинг фикрингиз қандай?

— Ўтган йили район партия комитетининг конференциясида раҳбар коммунистларнинг ҳисоботи тингланган ва баҳоланган эди. Қолаверса, ҳозир район партия комитети аппаратида коммунистлар аттестацияси давом этаётир. Улар орасида аттестациядан ўтмаганлардан тўрттаси қолди, холос. Бу ходимларимизнинг ҳам муваффақиятли ўтишига шубҳа йўқ. Демак, кўринадики, аттестация завод аҳли айтганидек, фақат ишчилар орасида бошланибгина қолмай, район партия комитетларининг аппаратларида ҳам тенг олиб борилялти.

— Маълумки, аттестациядан ўта олмаган шахс КПСС аъзоси бўлишга нолойиқ деб топилади ва партия сафидан ўчирилади. Бу соҳада районда аҳвол қандай?

— Шу кунгача районда 3836 киши аттестациядан ўтказилган бўлса, улардан 94 нафари нолойиқ деб топилди ва 285 киши шартли равишда аттестациядан ўтди. Ўша 94 коммунистдан 41 нафари партия сафидан ўчирилди. Қолган 53 киши район партия комитетининг қарори билан партиявий жазога тортилди. Шартли ўтказилган кишиларга эса бошланғич партия ташкилотларида жазо берилиб, маълум муддат ҳам белгилаб қўйилди. Бу муддат ичида коммунистнинг ҳисоботи яна бир бор тингланади. Нима учун бундай муддат ажратилади, шартмикан, деб сўрашингиз мумкин. Турли шароитларни ҳисобга олган ҳолда синов муддати берилади. Бинобарин, бунда ўзини оқлаб олувчи коммунистлар ҳам бўлади, албатта. Худди мана шу «Таштекстильмаш» заводининг ишчиси Мақсуд Қорабоев 1987 йилнинг июль ойида аттестация комиссиясидан шартли равишда ўтган эди. У на жиддий партия топшириғига эга, на иши қониқарли эди. Тажриба цехининг ишчилари унга маълум муддат ажратиб обдон синадилар. Шу йилнинг февраль ойида эса мазкур цех бошланғич партия ташкилоти завод партия комитетига мурожаат қилиб М. Қорабоев жазосини олиб ташлашни сўради. Бундай ҳодисалар оз бўлсада учраб турибди.

— Шу пайтгача бошланғич партия ташкилотлари билан район партия комитетлари ўртасидаги боғланишнинг йўқлиги туфайли кўпгина камчиликлар содир бўлганди. Аттестация давом этаётган айни пайтда бу борада амалга оширилаётган тадбирлар тўғрисида ҳам батафсилроқ тўхталсангиз.

— Ҳафтада икки маротаба ўтадиган секретарь соатларининг биттаси энди бошланғич партия ташкилотларида район партия комитетининг инструктори иштирокида ўтади.

Маълумки, район партия комитетида инструктор масъул шахслардан ҳисобланади. Бу инструкторлар илгаригидек ҳамма тармоқлар учун эмас, балки ўзларига бириктирилган корхона, муассаса учун жавоб берадилар. Инструктор ана шу ташкилотнинг хоҳ иқтисодий бўлсин, хоҳ социал бўлсин, барча томонларини назорат қилиб туради, ёрдам бериб боради. Уларнинг жойларда олиб бораётган ишлари юзасидан ҳисоботлари эса аппарат бошланғич партия ташкилотининг йиғилишида эшитилиб турилади. Эндиликда район партия комитетининг 13 нафар инструктори ана шундай ҳам масъул, ҳам оперативчи ролини ўтамоқда.

Бюро аъзоларининг деярли ҳаммаси районда давом этаётган коммунистлар аттестациясига бириктириб қўйилган. Биргина 1500 коммунистга эга бўлган Тошкент тўқимачилик комбинатининг ўзида иккита аттестация комиссияси иш олиб боряпти. Лекин аттестация ишини янада жадаллаштириш мақсадида учинчи яна бир комиссияни тузишга қарор қилдик. Бу ерда албатта район партия комитетининг аъзоси, комбинат партия комитетининг секретари У. С. Султонованинг ташаббуси ва роли катта бўлмоқда. Коммунистларга нисбатан қатъий талабчанлик принципида туриш корхона партия комитетининг асосий диққат-эътиборидан четда қолаётгани йўқ.

Бу ерда яна шуни айтиш керакки, райкомнинг кўчма бюро йиғилишларини бошланғич партия ташкилотларида ўтказиш одат тусига айланиб қолди. Райкомнинг навбатдаги пленумида кўриладиган масалалар ҳам райком аъзоларининг таклифи асосида тайёрланмоқда.

Ф. АСҚАРОВА.

Омар Ҳасанович Саид ўғли энг яхши токарлардан биридир. У қадоқлаш ва ускуналарни ўраш тажриба-конструкторлик ва технологик бюросида ишлайди. Коллектив ўртасида обрў-эътибор қозонган бу ишчи ўзининг бой тажрибасини ёшларга бажонидил ўргатмоқда.

У. Усмонов фотоси.

Ҳамшаҳарларимиз ҳимматига умидвормиз

Оқшомхон Т. Тоиров Тошкент фонди бунёд этиш таклифини газетамиз орқали муҳтарам ўқувчиларимизга ҳавола қилган эди. Келаётган мактубларга қараб фикр юритадиган бўлсак, кўп тошкентликларни бу таклиф қизиқтириб қолди, мактуб муаллифлари орасида буни маъқуллаганлар ҳам, маъқулламаганлар ҳам бор.

Бугун биз муҳокама тарзида Тошкент фондини бунёд этиш хусусида редакциямизга келган мақолани эълон қилмоқдамиз.

ПАРТИЯМИЗ қайта қуриш, демократиялаш ва ошкоралик йўлини изчиллик билан ўтказмоқда, бу эса шаҳар ва район советларидан, уларнинг депутатларидан шаҳарни, унинг экономикасини, социал соҳани ривожлантириш жараёнларига, тошкентликлар ҳаётининг ўткир муаммоларига янгича назар солишни тақозо этади. Шаҳримизда экономика, социология ва экология муаммолари ниҳоятда ўткир бўлиб турганлиги аллақачондан бери ҳеч кимга сир эмас. Буларни ҳал этиш учун вақт керак бўлади, албатта. Меҳнат, моддий ресурслар ва айниқса молиявий ресурслар ниҳоятда асқотади.

Молиявий маблағ бўлмаса, ҳар қандай яхши режа ҳам яхши ният бўлиб қолаверади. Молиявий ресурсларни жамлаб, ягона мақсад йўлида сарфланганидагина кўп хайрли ишларни қилиш мумкин.

Бугунги кундаги нохуш аҳволдан ҳаммамиз хабардормиз, бутун бошли кварталларда, кўпинча эса микрорайонларда ҳам болалар боғчалари, поликлиникалар, мактаблар, спорт майдончалари етишмай турибди. Шу ўринда битта мисолни айтиб ўтай: ҳозир болаларнинг 18 та стационаридан фақат биттаси типовой бинодадир, қолган 17 таси мослаштирилган биноларда ўрнашган, буларнинг иккитасида канализация шоҳобчалари ва сув тармоқлари йўқ. 22 та болалар поликлиникасидан 20 таси мослаштирилган биноларда ишламоқда.

Матбуотда олий ўқув юртлари шаҳарчаси ва медицина шаҳарчасида жойлашган бир қанча олий мактабларнинг ётоқхоналарида студентлар нечоғлик ғарибона яшаётгани ёзилган эди, бу ерларда телеграф ҳам, саноат товарлари магазинлари, болалар боғчалари йўқ, спорт иншоотлари бармоқ билан санарли, томошахоналар, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари етишмайди.

Бу муаммоларни ҳал қилиш лозим, албатта молиявий маблағлар етишмаётган бир шароитда ресурсларни қаердан олса бўлади? Бу саволга жавобни кўпчилик, жумладан «Тошкент оқшоми» газетхонлари ҳам изламоқдалар. «Тошкент оқшоми» газетасида Т. Тоировнинг мақоласи эълон қилинди. У Тошкентнинг махсус фондини очишни таклиф этди, ушбу фондга тушган маблағлардан шаҳар ҳаётининг турли соҳаларида фойдаланиш мумкин бўлур эди.

Т. Тоировнинг фикрича, мазкур фондни Тошкент аҳли бунёд этади, ҳамшаҳарларимиз ушбу фондга маблағ беришга ва бу маблағлардан фойдаланиш йўлларини таклиф этишга тайёрдирлар.

Имоним комилки, бу ниҳоятда мўътабар таклифдир, бу шаҳримиз ватанпарварининг ҳимматини кўрсатиб турибди.

Т. Тоировнинг таклифини бажонидил қўллаб-қувватлар эканман, шунга оид айрим масалаларни ойдинлаштирмоқчи эдим. Номи бошқа бўлса ҳам, ҳарқалай, ана шундай фонд шаҳримизда 1985 йилдан буён мавжуд бўлиб турибди. Уни «Тошкент шаҳар ижроия комитети молия ресурслари фонди» деб атаймиз. Бу фонднинг СССР уй-жой-социал банки шаҳар бўлинмасида 000747201 рақамли махсус счёти ҳам бор.

СССРнинг «давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида»ги қонунига кўра, корхоналар ва ташкилотлар халқ депутатлари совети территорияларини комплекс иқтисодий ва социал ривожлантириш, аҳолининг эҳтиёжларини тўлароқ қондириш, шунингдек маҳаллий бюджетни бунёд этиш учун ўтказаётган ишда фаол иштирок этишлари керак. Шаҳримизда жойлашган корхоналар ва ташкилотлар Тошкентимиз турмушида актив иштирок этмоқдалар.

Эндиликда Тошкент шаҳар ижроия комитетининг молиявий ресурслари фондида 4 миллион 172,9 минг сўм пул бор, ушбу маблағ икки кун тежаб қолинган ресурслар ҳисобига ишлаган корхоналар, ташкилотлар ва меҳнат коллективларидан, ўз ҳиссасини қўшиб уй-жой қуришда қатнашган худди ана шундай коллективлардан, четдан келган ходимларни ишга қабул қилгани учун взнос тўлаган корхоналардан, социал маданий тадбирлар фондининг бир қисмини ўтказган завод, фабрикаларнинг маблағларидан тушган.

Фондни бунёд этишга муносиб ҳисса қўшган коллективларни санаб ўтмоқчиман: гражданавиацияси бошқармасининг 243-заводи (1 миллион 740 минг сўм), «Спортлото» Ўзбекистон республика бошқармаси (189,6 минг сўм), Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси (120 минг сўм), «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси (70,2 минг сўм), «Тошкентпиво» ишлаб чиқариш бирлашмаси (133,9 минг сўм), «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси (119 минг сўм), Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ОДСи (176 минг сўм), «Ўзбекзолото» ишлаб чиқариш бирлашмаси (70,6 минг сўм).

Акс-садо

«Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?»

«Тошкент оқшоми», 1989 йил 13 март

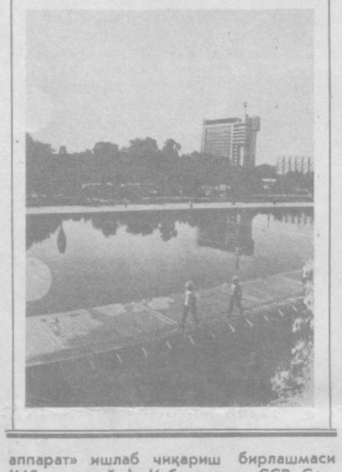

Молиявий ресурслар фондига тушган маблағ эвазига қуйидаги объектлар қурилмоқда: Ҳамза ве Сергели районларида ҳар бирининг смета қиймати 1 миллион 797 минг сўм бўлган иккита типовой маданий спорт комплекси, Чилонзор районида смета қиймати 2 миллион сўм бўлган ёшлар маркази. Шу районда яна смета қиймати 400 минг сўм бўлган «Аквариум» мактаб клуби, смета қиймати 200 минг сўм бўлган болалар кафеси ва майдончаси қурилмоқда.

Ленин районида эса смета қиймати 220 минг сўм бўлган «Шарқ эртаклари» болалар майдончаси ва савдо расталари қурилмоқда, Октябрь районида смета қиймати 780 минг сўм бўлган 160 болага мўлжалланган типовой болалар боғчаси қурилиши, Акмал Икромов районида эса, смета қиймати 1 миллион 50 минг сўм бўлган учта сабзавот магазини, иккита сабзавот омбори ва консерва цехи қуриш мўлжалланмоқда.

Лекин бундан мазкур счётга бошқа даромадлардан маблағ ажратиш мумкин эмас, деган маъно келиб чиқмайди.

Ҳозирги вақтда хўжалик юритишнинг янги методлари жорий этилиши муносабати билан шаҳардаги корхоналар ва ташкилотларнинг махсус счётларида социал маданий тадбирлар фондларининг қолдиғининг ўзи 53 миллион сўмдан ортиб кетди, бу маблағ амалда ишга солинаётгани йўқ.

Башарти меҳнат коллективлари давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонунга амал қилиб ҳамда КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ҳамда СССР Министрлар Советининг 1986 йил 23 июлдаги «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал ривожланишни мустаҳкамлаш учун халқ депутатлари советлари ролини янада ошириш ва масъулиятини янада кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини бажара бориб, ўз корхоналари ва ташкилотларида маслаҳатлашиб олишганидан кейин юқорида зикр этилган маблағларнинг анчагина қисмини молиявий ресурслар фондига ўтказишга қарор берсалар бундан шаҳар ҳам, жумладан ана шу корхоналарнинг меҳнаткашлари ҳам катта наф кўрган бўлур эдилар. Айни вақтда ушбу счётга маблағ ўтказган меҳнат коллективлари, бу маблағларни аввало қандай мақсадларда сарфлаш лозимлигини таклиф этиш ҳуқуқига эгадирлар. Равшанки, бу маблағлар ана шу корхоналар меҳнаткашларининг биринчи социал-маиший шароитларини яхшилашга сарфланган бўлур эди. Ахир, биз битта шаҳарнинг фуқароларимиз, шу шаҳарни жон дилдан севамиз, она шаҳримиз билан фахрланамиз.

Т. Тоировнинг Тошкент фондини бунёд этиш ҳақидаги таклифи хусусида тўхтаб, азиз ҳамшаҳарларимизга, пойтахтимиздаги корхоналар, ташкилотлар коллективларига мурожаат қилмоқчиман: келинг, мазкур фондни бир кунлик иш ҳақимизни ўтказиб, коммунистик шанбаликларда иштирок этиб, шунингдек ҳимматли баланд фуқароларимизнинг эҳсонлари билан тўлдириб бораверайлик.

Такрор айтаманки, ҳамшаҳарларимиз, бу таклифни қўллаб-қувватлашларига имоним комил. Ахир улар Арманистон ва Тожикистондаги табиий офатдан жафо чеккан кишиларга моддий ва молиявий ёрдам бериш тўғрисидаги даъватларга, Чернобиль атом электростанциясидаги содир бўлган авария оқибатларини тугатишга ҳисса қўшиш тўғрисидаги чақириқларга «лаббай» деб жавоб берганлари шундан далолат бериб турибдику.

Неча юз минглаб тошкентликлар жафокаш арман халқига ўша машаққатли кунларда ёрдам бериб, инсонпарварлик ва олийҳимматлик намуналарини кўрсатишди-ку. Она шаҳримиздаги меҳнат коллективлари ва айрим кишилар Арманистонга пулнинг ўзи билангина 12 миллион сўмлик ёрдам бердилар.

Ишончим комилки, Тошкентни замонавий шаҳарга айлантириш учун, шаҳар аҳлининг турмуш шароитини яхшилаш учун корхоналар ва ташкилотларнинг меҳнат коллективлари ҳеч нарсани аямайдилар.

Ишончим комилки, ижодкор зиёлилар намояндалари, ёшларимиз бизни бажонидил қўллаб-қувватлайдилар. Молиявий ресурслар фондини кўпайтиришда ўзбек давлат концерт бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон ССР нашриётлар, полиграфия, китоб савдоси ташкилотлари ва бошқа министрликлар ва идоралар жуда фаол иштирок этишлари мумкин. Ҳайрия концертлари, нашрлик фаолияти учун гонорарларни, ёшларнинг шанбаликлари ва якшанбаликлардан тушган маблағларни ҳам 000747201 счётига ўтказиш мумкин.

Тан олиш керак, бизнинг ҳам айбимиз бор, шаҳардаги кооператорлар, гражданларнинг турли жамоат ташкилотларининг аъзолари, диний уюшмаларнинг аъзолари ҳозирча бу счётдан бехабардирлар.

Тошкентнинг бир фуқароси сифатида барча гражданларга, шаҳримиз муаммоларини ҳал этишга бел боғлаган барча кишиларга, шаҳардаги социал инфраструктурани тубдан яхшилашни кўнгилга жо этган барча ҳамшаҳарларга мурожаат қилиб, Тошкент шаҳри молия ресурслари фондини кўпайтиришга иштирок этишга чақираман.

Шуни маълум қилиб қўйишни истардимки, шаҳримизнинг молиявий органлари ходимлари ўзларининг бир кунлик иш ҳақини мазкур фондга ўтказишга қарор қилдилар, ахир халқимиз тома-тома кўл бўлур, деб бежиз айтмаганку.

С. БУЗРУКХЎЖАЕВ,
Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети молия бошқармасининг бошлиғи.

Минг бир касб

Нияти ўзига йўлдош

Ўз касб-корига садоқатли кишилар ҳаётда озмунчами? Марвар ака ҳам ўзи танлаган касбдан бахт-иқбол топган, элда обрў-эътибор қозонган инсонлардан. Унинг ўз ишига муҳаббати, фидойилиги шаҳар электр транспорти ходимлари орасида тиллардан тилларга ўтган.

Бир касбда 35 йил меҳнат қилишнинг ўзи бўлмайди, албатта. Камтар, уқувли йигит ишга дастлаб келган дамларини завқ билан эслайди. 1953 йили «Тоштрам»да ишлайдиган қўшниси Маҳмуд ака Комилов Марварни Хадрадаги 2-трамвай депосига бошлаб келди. Трамвайларни шу кунга қадар ҳам кўриб юрган Марвар «Тоштрам»да ишлаб вагонларни ўз қўли билан ремонт қилишни ўйлаб, ҳаяжонланди. Трамвай ғилдираклари орасида ниманидир бураётган уста Аҳмад Расулов 17 ёшли йигитчани шогирдликка бажонидил қабул қилди.

30 йил муқаддам шаҳар электр транспортининг ички резерв кучлари етарли равишда техника, асбоб-ускуналар билан жиҳозланмаган, трамвайларнинг ремонт билан боғлиқ бўлган муаммолари талайгина эди. Бунинг устига эҳтиёт қисмлар етишмас, техник нуқсони сабабли вагонлар йўловчилар хизматидан тез-тез қайтиб келарди. Ўткир зеҳнли, билагида кучи бор Марвар ўзи меҳнат қилаётган ҳаракатдаги составларни ремонт қилиш цехи коллективи билан тез тил топишиб кетди.

Мураккаб техника воситаларини тез ва соз ремонтдан чиқариш йўлларини пухта ўрганди. Вақт ўтган сайин мавжуд техника сирларини, ремонт қилиш усулларини ўзлаштирди. Трамвайларни хўжакўрсинга созлайдиган слесарларни ремонт сифати ва самарадорлигини оширишга даъват этди.

Фан ва техника сирларига ғоят интилувчан М. Шафиқов тезда ўзи мустақил равишда ишлайдиган устоз даражасига эришди. 2-трамвай депосининг аҳил коллективи Марварни Совет Армияси сафига кузатиб қўяр экан: «Йигитлик бурчингни шараф билан адо этгач, депога албатта қайтиб кел йигит, сени кутамиз»,— деб қолишди.

Марвар ўз аҳдига вафо қилди. Шонли қуролли кучлар сафидан қайтган кунининг эртасигаёқ, ўзи севган касбида ишлаш истаги билан қадрдон депосига келди. Корхона коллективи камтар, бир сўзли йигитни қувонч билан кутиб олди.

Марвар мулойим жилмайиб, теварак-атрофга боқди. Қаранг йиллар ўтиши билан 2-трамвай депосида қанчадан-қанча ўзгаришлар юз берибди. Илгарилари 8—10 та трамвай айланолмайдиган паркда ҳозирги кунда 250 дан ортиқ трамвайлар мавжуд.

Чилонзорнинг Ғафур Ғулом кўчасида жойлашган янги транспорт корхонасининг 18 та ишлаб чиқариш корпуси замонавий типдаги янги техника билан жиҳозланди. Трамвайларни мукаммал ремонт қилиш, техник хизмат кўрсатиш учун 4 та ремонт устахонаси илмий техника воситаларидан унумли фойдаланяпти. Бу ерда бир вақтнинг ўзида 21 та трамвайни жорий, ўртача капитал ремонт қилиш имконияти мавжуд. Цехларга ўрнатилган 20 та кўтарма кран оғир қўл меҳнатини енгиллаштириб меҳнат унумдорлигини оширмоқда. Устахона хандақлари ва цехларига ўрнатилган кондиционерлар қиш вақтида иссиқлик улашади. Цехларга, бош механик ва мастер хоналарига ўрнатилган репродуктор-радио инженер-техник ходимлар, ремонтчилар, бригадалар, диспетчер ва ҳайдовчиларнинг бир-бирлари билан алоқасини мустаҳкамлайди. Бу ердаги трамвайларнинг бир йиллик ҳаракати 72 минг километрни ташкил этади.

Йиллар, йиллар... Самарали, фидокорона меҳнат билан ўтган йиллар Марвар ака ва унинг ҳамкасб дўстларига шуҳрат келтирди. Депонинг етакчи слесари, толмас билакли Марвар ака меҳнати эл оғзига тушди, трамвайларни тез ва пухта, сифатли ремонт қилиш борасидаги меҳнатлари зое кетмади. У бир неча бор шаҳар трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси маъмуриятининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди. Донгдор слесарь ўн иккинчи беш йилликни муддатидан илгари бажариш юзасидан ўз зиммасига қўшимча социалистик мажбуриятлар қабул қилди. Мотор, ғилдирак пружиналари, тормоз системалари ремонт сифати ва самарадорлигини оширишда изланувчан слесарь бир неча рационализаторлик таклифларини жорий этди. Вагонларни йўловчилар хизматига чиқиш плани 102,2 процент бажарилишига сабаб бўлди.

Техник нуқсонлари сабабли вагонларнинг йўлдан депога қайтиб келиш ҳолларини 10 процентга камайтириш, ёш ремонтчилар малакасини ошириш борасида Марвар ака киритган конкрет таклифлар бошқармага қарашли барча деполарда қизғин маъқулланди.

Шаҳар кўчаларини тўрт ўқли тезюрар, юмшоқ ўринли «РВЗ» маркали трамвайлар тўлдирди. Янгича қисмлар, янгича тормоз системалари ремонтчилардан изланиш, ўқиш, ўрганишни талаб қила бошлади. Марвар Шафиқов ремонтчилар ичида биринчилар қатори янги трамвайнинг тормоз, компрессор, редуктор қисмларини мукаммал ўрганиб олди.

Ҳозирда, 2-трамвай депосида унинг олдига тушадиган ремонтчи топилмайди, десак муболаға бўлмайди. Эл хизматига чиқаётган ҳар бир вагоннинг техник, айниқса тормоз системаларининг созлиги Марвар аканинг зиммасига юкланади.

Бугунги кунда ташаббускор ишчи меҳнат қилаётган 2-трамвай ремонт устахонасида меҳнат кўтаринкилиги ҳукмрон. Усталар бутун куч ва ғайратларини ишга солиб, депода йўловчилар ташиш бўйича йиллик планни муддатидан илгари бажариш, 59 миллион 900 минг йўловчини манзилга етказиб қўйиш, пландан ташқари пойтахтимизнинг 160 минг аҳолисига аъло хизмат кўрсатиш, ҳаракат мунтазамлигини 96 процентга кўтариб, техник сабабларга кўра вагонларнинг депога қайтиб келишини камайтириш ҳисобига йўловчилар ташиш таннархини 0,2 процентга камайтириш, ҳайдовчи ва ремонтчилар орасида сиёсий ва тарбиявий ишларни яхшилаб, кадрлар қўнимсизлигини 10 процентга камайтириш, 30 минг киловатт-соат электр энергиясини тежаш ниятида баракали ва унумли меҳнат қилмоқдалар.

Ф. АБДУРАҲИМОВ,
кўп нусхали «Мотор» газетасининг редактори.

Шарҳчи сатрлари

СССР—Куба: ҳамкорликнинг янги уфқлари

Чет эллик меҳмонни кутиб олиш учун ярим миллион нафар одам кўчага чиққан экан ва яна шунча киши шаҳардан аэропортгача бўлган 30 километрлик йўл устида азиз меҳмонни кузатиб қолган экан, шунинг ўзи меҳр-оқибат балқиб турган катта воқеадир. М. С. Горбачевнинг Кубага биринчи ташрифи чоғида ана шундай бўлди. Гаванадан репортаж йўллаган деярли барча журналистлар учрашувнинг ниҳоятда самимий ўтганини таъкидламоқдалар. Фидель Кастронинг айтишича, Куба пойтахти илгари сира бунчалик кўп мухбирларни кутиб олмаган эди.

Ғарбдаги шарҳловчилар бунга алоҳида эътибор беришганининг боиси яна шундаки, улар сафар арафасида иккала мамлакат ўртасида жиддий ихтилофлар борлиги хусусида далиллар тўплашга обдон уринган эдилар. Шу муносабат билан Пренса Латина ахборот агентлиги қуйидагиларни таъкидлади: «Совет раҳбарининг ташрифи арафасида АҚШ ва Ғарбдаги бошқа мамлакатларнинг ахборот монополиялари сафар дилни хуфтон қиладиган вазиятда ўтади, деб «башорат» қилган эдилар. Кубада ва Совет Иттифоқида содир бўлаётган янгиланиш жараёнларининг хусусий ҳолатларида улар ана шу икки мамлакат ўртасида ўтиб бўлмайдиган ғов бўлишини хоҳлайдилар». Аммо, ҳарқалай, Ғарб матбуоти кейинчалик тахминлар ўзини оқламади, деб тан олди. «Гаванада Совет Иттифоқи билан Куба позициялари расман тўқнашади, деб ўйлаган кишиларнинг ҳафсаласи пир бўлди», — деб ёзди Американинг Эй-Би-Си телекомпанияси иккала раҳбарнинг музокаралари якунланганидан кейин.

Ташриф СССР билан Куба ўртасидаги муносабатларнинг мустаҳкамлигини тасдиқлади. Илгари бўлганидек, ҳозир ҳам совет кишилари дўст халқнинг иззат-ҳурматини жойига қўймоқдалар, чунки бу халқнинг тарих ўз зиммасига юклаган мушкул вазифани, яъни ғарбий ярим шардаги миллий озодлик ҳаракати тўлқинини илгари мисли кўрилмаган юксакликка кўтаришига, айни вақтда бу жасоратни фавқулодда қийин ташқи шароитларда рўёбга чиқаришига тўғри келди. Республика бунёд этилганидан кейин орадан ўтган 30 йил ичида шимолдаги қудратли қўшни сурункали дағдаға қилиб турибди. Куба халқининг унга ҳамиша мадад бериб келган Совет Иттифоқига меҳри илгаригидек қайноқдир. Гарчи, баъзан ана шундай мадад бизни қийин аҳволга солиб қўйган бўлса ҳам, биз ёрдам бериб келавердик. Ташриф чоғида М. С. Горбачев билан Ф. Кастро Совет—Куба муносабатлари тарихида биринчи марта 25 йиллик муддатга мўлжалланган дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар, бу ҳужжатда муносабатларнинг асосий принциплари қайд этилган бўлиб, унда қардошларча муносабатларни такомиллаштириш «халқларимизнинг фаровонлигини ошириш ва тинчликни мустаҳкамлашга қўшилган самарали ҳисса бўлади» деб айтилган декларация бор.

Нуқтаи назарларда тафовутлар бор, албатта, лекин баъзан ана шундай тафовутлар ўтиб бўлмайдиган ғовлар пайдо қиладиган давр ортда қолди. М. С. Горбачев Совет—Куба алоқаларининг барқарорлиги ҳақида гапирар экан, Куба Миллий ассамблеясининг тантанали мажлисида сўзлаган нутқида мазкур алоқалар тенг ҳуқуқлилик принципларига суянади, мустақиллик ҳурмат қилинади, иккала томон бир-бирининг масъулиятини ва интернационал ўзаро ёрдам зарурлигини тушуниб туради, деб таъкидлади.

Ташрифнинг аҳамияти иккала мамлакат муносабатларигагина тааллуқли эмас. Америкада учта асосий телекомпания борки, булар янгиликларнинг аҳамияти бобидаги ўз фаразларида фақат онда-сондагина янглишадилар, ушбу телекомпаниялар етакчи шарҳловчилар бошчилигида Гаванага кўпдан-кўп репортёрларни юборишгани бежиз эмас. Улар бу гал ҳам хато қилишмади. Никарагуада чиқадиган «Баррикада» газетаси воқеанинг миқёсини ҳушёрлик билан илғаб олди, шу газета «Куба халқи М. С. Горбачевни ўз мамлакати номидангина эмас, балки бутун Лотин Америкаси номидан ҳам кутиб олди», деб ёзди. «Нью-Йорк таймс» газетасининг фикрича, Кубага сафар «совет раҳбарининг Лотин Америкаси мамлакатларига ташрифига дебочадир» холос. Вашингтондагилар ғарбий ярим шардаги совет ташқи сиёсий тадбирларини олдиндан пайқаб олишга ҳаракат қилиб, Гаванадаги воқеаларни зийраклик билан кузатиб борганликлари табиийдир.

Совет раҳбарининг нутқларида ҳам, шартнома текстида ҳам регионлардаги можароларни ҳал этишнинг куч ишлатиш методлари қатъиян рад этилди.

Умуман бу ташриф ҳамкорликнинг янги уфқларини очди, бу сафар, аввало муаммоларни, улар нечоғлик ўткир бўлмасин, тинч йўл билан ҳал этиш йўлларини қидиришга, ҳар бир халқнинг ўз йўлини ўзи танлаб олиш ҳуқуқини ҳурмат қилишга, цивилизацияни сақлаб қолиш учун биргаликдаги масъулиятни англаб олишга асосланадиган янгича сиёсий фикрлашнинг жаҳонда қарор топишида муҳим довонлардан бири бўлди.

В. ВАСИЛЕЦ.
(ТАСС).

Жонажон Ватан бўйлаб

⊙ ЛИПЕЦК.

Новолипецк металлургия комбинати чиқит мойларини сақлаб келган «кўл» саёзлашиб қолди. Бу ерда прокат цехининг ишлатилган мойлашсовутиш суюқликларидан фойдаланишга имкон берадиган қурилма ишлай бошлади. Бундай суюқлик кўп йиллар давомида ўрмондаги тиндиргич ҳовузга оқизилар эди. Комбинат мутахассислари яратган агрегат бир йўла икки вазифани ҳал қилади: экология вазиятини яхшилайди ва чиқитлардан қозонхона учун ёнилғи ишлаб чиқаради. Янги маҳсулот сифати жиҳатидан мазутдан устунроқ туради, Аммо унга анча арзон нарх белгиланган.

⊙ ТАЛЛИН.

Ғарбий Эстон архипелагидаги биосфера қўриқхонасининг вазифаси — Экологик мувозанатни тиклашдан, экономика янада тушкунликка учрашининг олдини олишдан, социал соҳани ривожлантириш учун ишончли замин яратишдан иборат. У бошқа қўриқхоналардан ўсимликлар, ҳайвонот дунёсини, жонсиз табиатни муҳофаза қилиши ҳамда айни вақтда регионнинг социал-иқтисодий ривожланишини назорат қилиб бориши билан фарқ қилади. Қўриқхона тўртта катта оролда — Сааремаа, Клумаа, Муху ва Вормси оролларида жойлашган.

⊙ ФРУНЗЕ.

Қирғизистоннинг қуёш нуридан фойдаланиб иссиқлик билан таъминлаш системаси халқ хўжалигига ҳар йили 60 минг тонна шартли ёқилғини тежашга имкон бермоқда. Бу маълумотлар Фрунзе политехника институти олимлари, энергетиклар ҳамда РСФСР ва Қозоғистон шаҳарларидан келган мутахассислар иштирок этган илмий-техникавий конференцияда келтирилди. Баланд тоғ шароитида митти ГЭСлар ва шамол электростанцияларидан ҳамда қуёш қурилмаларидан фойдаланиш энергиянинг анъанавий манбаларидан фойдаланишга нисбатан ўн баравар тежамлидир.

(ТАСС)

Москвада «Экология-89» плакатлар виставкаси очилди. Шу ерда табиат ва инсон ҳақидаги 100 дан зиёд плакатлар, открыткалар, этюдлар, шунингдек табиий материаллардан ясалган композициялар намойиш этилмоқда.

Виставка муаллифлари ва ташкилотчилари жамоатчилик кенг қатламларининг мадади ва иштироки билангина халқ хўжалигини атроф-муҳитга шикаст етказмай рационал ривожлантиришга эришиш мумкин, деб ҳисоблайдилар. Плакат табиатни қутқариб қолиш учун курашда ошкоралик жарчиси, жамоатчилик фикрининг ифодачиси сифатида хизмат қилиши мумкин.

СУРАТЛАРДА: рассомлар В. Родионов (Орёл шаҳри) ва В. Бушков (Братск шаҳри) чизган плакатлар.

В. Созинов фотолари, ТАСС фотохроникаси.

Ижодий эксперимент

Куйбишев райони ўқув юртларига оталиқ қилишни ўз зиммасига олган Ўзбекистон Композиторлар союзи экспериментнинг дастлабки натижаларини чиқарди. Улар 18 та мактаб ва бешта ҳунар-техника билим юртини оталиққа олдилар. Мактабларга тез ёрдам кўрсатиш зарурлиги аниқланди — уларда музика асбоблари йўқ ёки жуда ёмон аҳволда эди. Ўқув юртларида ижодий кечалар, музика лекторийлари уюштирилди. Композиторлар союзида агар ҳозир мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларида бошланғич музика таълими йўлга қўйилмаса, ёшларни маънавий маданият бойликларидан баҳраманд этиш тўғрисида яна узоқ вақт ўйламаса ҳам бўлади, деб ҳисоблашмоқда.

ЎзТАГ.

Илгариги мавзуга қайтамиз

Дадахон НУРИЙ

Шаҳар ўриклари гуллаганда

Бундан беш йил муқаддам республика, область, шаҳар матбуотида Дадахон Нурийнинг «Шаҳар ўртасидаги бир туп оқ ўрик» мақоласи анча шов-шувга сабаб бўлган, унда кўтарилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинган эди. Ёзувчи ўзи кўтарган мавзуга қайтиб, редакциямизга ушбу мақоласини тақдим этди.

Умид ниҳоллари

Куни кеча Чилонзор район 13-квартал, 42-уйда истиқомат қилувчи меҳнат ҳамда Улуғ Ватан уруши ветерани Феодор Феодорович Почаниндан хат олдим. Унда қуйидаги жумлалар бор: «Бундан тўрт йилча аввал газета саҳифаларида эълон қилинган шаҳар ижрокомининг боғ ва боғкўчалар барпо этиш ҳақидаги қарори, унга жавобан Фрунзе райони меҳнаткашларининг «Шаҳарда ўз боғ-роғи бўлмаган биронта маҳалла, квартал қолмасин» деган мурожаатномаси бир шов-шув қилинди-ю, унутилди. Назаримда мақолаларингизнинг бирида ёзилгандек, «шаҳар ғилдираги» яна эски изига солиб юборилмоқда. Нима, Тошкентга мевали дарахтлар ўтқазиш вақтинчалик кампания эдими?!»

Айни баҳорги кўчат ўтқазиш ойлиги олдидан кўпайиб кетадиган бу хил саволларга жавобан шуни айтиш мумкинки «шаҳар боғдорчилиги» борасида кейинги йиллар ичида бир мунча ишлар қилинди: ҳозир мевали дарахтларни шаҳарнинг ҳар бир минтақасида учратишингиз мумкин. Салгина аввал «Навоий» кўчасида, Космонавтлар проспектида, ҳатто шаҳримизнинг бош майдони рўясида ўриклар ўсади, чаппар уриб гулга киради» деган кишининг устидан кулишлари мумкин эди. Чунки бир пайтлар кимнингдир шаҳарга мевали дарахтлар ўтқазиш ман этилади деган норасмий кўрсатмасига риоя қилинар, буни бузганларга ҳатто... жарима солинарди. Ҳозир бу «қонун» ўз кучини йўқотиб, шаҳримизга ўн минглаб мевали ниҳоллар ўтқазилаётганлигидан кўз юмолмаймиз.

Бироқ, баъзи кишиларнинг ранжиганларича бор: нега ҳамон машиналар камқатнов кўчалар бўйига, кварталлар орасидаги очиқ майдонларга мевали кўчат ўтқазиш суст бормоқда? Айрим жойларга яккам-дуккам қилиб, қаерларгадир қалаштириб экиб ташланган кўчатларни ҳисобга олмаганда, ҳануз Тошкентда кўзга ташланадиган биронта каттароқ мевазор боғ бунёд бўлгани йўқ!

Бунинг сабаблари ҳақида кўп ёзилди, кескин гаплар айтилди. Шу мавзуга қайтиб, яна жиддий бонг уришга тўғри келади чоғи. Чунки шаҳарда ўсиб турган мевали дарахтни кўрса асаби бузиладиган, унга қарата биронта тош отмаса кўнгли тўлмайдиган феъл-атворли кишилар ҳали ҳам топилиб турибди.

Яқинда ўзининг ўта зўраки «ростгўйлиги» билан кўпчиликнинг оғзига тушиб кетган журналистлардан бири «Тошкент шаҳрида чинор (?!) ўрнига мевали дарахтлар экиш керак деб талаб қилиб чиқди, ваҳоланки, биологлар шаҳарда битадиган мевалар заҳарли бўлишлигини (?!) изоҳлаб бердилар» деган туҳматдан иборат гапни бир нечта газета саҳифаларида эълон қилди.

Мен ўз шаънимга айтилган бундай «танқид»дан гинахонлик қилмоқчи эмасман. Бу тоифадаги «тошотарлар»га муносиб жавоб берилган. Бироқ ундайларнинг ҳамон қайсарона қитмирлик қилиб, одамлар ҳафсаласини пир қилувчи ваҳима тарқатиш билан овора бўлаётганликлари ажаблантиради одамни.

Хуллас, ҳозирги куннинг мана шу хил «тўсиқ»ларига қарамай жуда қийинчилик билан бўлса ҳам мевали дарахтлар шаҳримиздан ўзининг азалий ўрнини эгаллаб бормоқда.

Афсуски, табиатнинг ўзи синовдан ўтказиб қўйган шу мўъжиза дарахт унча қадрланмай келди. Ниҳоят, Тошкентдаги 1-клиник касалхона коллективи Сурхондарёдаги «Дашнобод» хурмо-боғдорчилик совхози билан алоқа боғлади. Шифохона территориясида хурмозор хиёбон яратиш учун алоҳида майдон ажратилди.

Бу кўпчилик идора муассаса раҳбарлари ўрнак олса арзийдиган хайрли ташаббусдир.

Ахир пойтахтимизда илк бор Дашнобод хурмозори барпо этилаётган экан, нега энди шифокорлар шаҳарчасида Косон нокзори, Гагарин хиёбонида Риштон ўрикзори ёки Наманган олмазори яратиб бўлмайди. Ахир бу сахий ўзбек ерининг саховатини кўз-кўз қиладиган оқилона уддабуролик ҳам-ку!

Сафсата эмас, ташаббус керак

Тасаввур қилинг: минбарга ўзига ишонган ва ишончини бошқаларга ҳам сингдира оладиган воиз чиқиб, бир дона олмани баланд кўтариб: «Мана бу фалонча миқдор концероген билан заҳарланган, еманглар» деса ҳамма ҳушёр тортиб қолиши аниқ.

Бундан икки йил олдин худди шундай ҳодиса бўлган. Ўшанда таниқли биолог олимларимиздан бири нуфузли анжуманда нутқ сўзлаб, очиқдан-очиқ «Шаҳардаги ёнғоқларни кесиб ташлаш керак, мамлакатнинг айрим жойларида шундай қилишмоқда, унинг мевасини еб заҳарланиш мумкин» деб айтди.

Эртаси кундан бошлаб олимнинг содиқ шогирдлари редакцияларга ташриф буюриб, баъзи ходимларга «илмий тушунтиришлар» бериб кетганликларининг гувоҳи бўлганмиз...

Шундан кейин газеталар «шаҳар боғдорчилиги» деган сўздан ҳайиқиб қолишди. Ҳатто бир биолог олиманинг маҳалла кўчаларидаги узумларни янги «яратилган» манзарали токка алмаштириш керак деган чақириғи ҳам босилиб чиқди.

Қаерлардадир дарахтларга болта тегди, ёнғоқлар кесила бошлади.

Ўртага Шредер номли боғдорчилик ва узумчилик илмий-текшириш институтининг бош директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, академик М. М. Мирзаев тушиб Чернобилга яқин баъзи шаҳар ва магистрал йўллар бўйидаги ёнғоқларни кесилишига у ердаги фожиа сабаб эканлиги аниқланмаганида, ғилдирак чаппасига айлантириб юборилиши турган гап эди.

Дарвоқе, ёнғоқ ўша ваъзчи олим айтганидек шу даражада «заҳарлими, у ўсган жойда «чиллаширлар» кўпайиб кетиши ҳақиқатми?! Бунга жавоб тариқасида машҳур педагог В. Сухомлинскийнинг «Ота-оналарга, болаларингиз ухлайдиган хона деразаси ёнига битта-иккита ёнғоқ дарахти ўтқазиб қўйинг деб маслаҳат берардим, чунки у ҳавони касал тарқатувчи микробларни ўлдирадиган фитонцидларга тўйдиради... Ёнғоқ бор жойда ҳашарот, пашша, чивинлар бўлмайди!» деган сўзларини эслашнинг ўзи кифоя!

Бу гаплар ўз тасарруфидаги анча-мунча «томорқа-ю» унинг гир атрофини чинор каби минглаб манзарали дарахтлар билан тўлдириб ташлаган ўнлаб касалхоналар, болалар муассасалари, мактаблар мутасаддиларига тегишли эмасми?!

Баъзилар бундан энди шаҳарга фақат ёнғоқ экарканмиз-да деган хаёлга бормасинлар. Кўҳна Тошкентимизнинг сахий ерида қадим-қадимдан барқ уриб яшаган, одамларга мўл-кўл ризқ-рўз улашган нок, олма, олхўри, жийда, гилос, беҳи каби юзлаб мева турлари мавжуд... Ҳатто, бугунги кунда шу замин учун «иқлимлаштирилган» Канада қайрағочи ёки узоқ тайганинг ботқоқ лишайнигидан яхшироқ ўсаётган хурмони ҳам экавериш мумкин. Гўзал ва унча «инжиқ» бўлмаган бу дарахт мана ўттиз йиллардан бери пойтахт ҳовлиларида, баъзи жамоат бинолари олдида ўсиб турибди, мўл-кўл ҳосил беряпти.

Ер қадри

Тошкентнинг генерал Узоқов кўчаси бошланиш жойидаги чорраҳада биз учун бир мунча янгилик деб баҳоласа арзийдиган ҳодиса рўй берди: узоқ йиллар давомида чарм-галантерея ва спорт товарлари бирлашмаси биносини тиклаган қурувчилар бир туп ўрикка «саховатпешалик» қилдилар. Қурилиш «жангтоҳи»даги бу дарахт омон қолди. Шундай бўлгач, унга дарров диққат-эътибор қаратилди: таглари юмшатилиб, кўкаламзор қилинди, атрофига эса панжара ясалди. Ҳатто Октябрь район ободонлаштириш бошқармасининг дафтарида қайд этилиб, назоратга олинди. Шу ердаги янги бекатни кўпчилик «Ўрикзор» деб атай бошлади.

Бу ўрик эрта баҳорда оппоқ бўлиб гуллади. Ёзда унинг шохлари олтиндай сапсариқ мевалар билан қопланди... Кузда эса барглари оловдай товланиб, шундай «гул дарахти» қиёфасига кирдики, ҳамма яна маҳлиё бўлиб қолди. Бу манзарани қайсидир нозиктаъб телеоператор бир йил давомида «кузатиб» лентага тушириб борган. Ниҳоят шу хусусда телевидение кўрсатув тайёрлади. Унинг охирида шундай сўзлар янграган эди. «Ҳурматли дўстлар! Республикамизнинг саховатли заминида ўсиб турган ҳар бир мевали дарахтни асраб-авайлайлик! Дастурхонимизнинг тўкин-сочинлиги, ризқ-рўзимизнинг бутлиги мана шунга боғлиқ!».

Орадан бир ой ўтар-ўтмас Тошкентдаги меъморчилик лойиҳалаш Бош бошқармаси (ГлавАПУ)даги бир ходим бу чақириққа ўзига хос «жавоб» берди: айнан бекатдаги шу ўрик «усти»га салқин ичимликлар сотадиган кооператив дўконча лойиҳасини чизди! Беш-ўн қадам нари ёки берига эмас, айнан «Ўрикзор» бекати устига!

Албатта қурувчи азаматлар янги «объект»ни ўрикни қўпоришдан бошлашди...

Кооператив қурилиши «эгалари»—чарм-галантерея ва спорт товарлари ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиқларининг «битта ўрикка ҳам шунча ваҳимами» деган бепарволарча гапларини эшитиб ҳайрон бўлдик.

Аслида бу ерда гап битта ўрик ҳақида эмас, маънавият ҳақида, атрофимизни ўраб турган табиатга ҳурмат ҳиссини ҳар бир маданиятли киши аллақачон англаб етиши лозим бўлган хусусият ҳақида кетиши керак эди. Аммо улар англаб етишмади.

Бундай англамаслик «ГлавАПУ»даги бир гуруҳ масъул кишилар онгида ҳам шаклланиб қолган шекилли, улар Тошкентда азалдан мавжуд бўлган боғларни иложи борича асраб қолиш ҳақидаги кўрсатмаларга буткул риоя қилмаяптилар.

Узоққа бориб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Юқорида эслатиб ўтганимиз, генерал Узоқов кўчаси ёнбошида жойлашган «Ўрикзор» (собиқ) бекатидан салгина юқорироқдаги ўнлаб азим ёнғоқлар яқиндагина «план бўйича» бульдозерлар билан қўпориб ташланди. Шу кеча-кундузда эса унинг ёнидаги Литвинов номли маҳалла активлари район ижроия комитети раҳбарлари билан бамаслаҳат (ўзбошимчалик эмас!) барпо этишган, энди ҳосилга кирган катта мевазор боғнинг кули кўкка совурилмоқда.

Лойиҳачилар боғ ўрнида кўп қаватли бино қуриш учун «фатво» беришибди...

Абдулла Қодирийнинг бутун ҳаёти ва ижоди билан боғлиқ бўлган табаррук зиёратгоҳдан ажралиб қолишимизга оз қолди — тажовузкорлар ҳатто буюк адиб яратган боғ устидан ҳам «чизиқ» тортмоқчи бўлдилар. Хайрият, жамоатчилик бу даргоҳнинг оёқ ости бўлишига йўл қўймади...

«Бир туп ўрикка ҳам шунча ваҳимами!» Бу гапларни ҳеч нарсани ўйламайдиган, куним ўтса бўлди деган ақида билан яшашга ўрганиб қолган кишиларгина айтиши мумкин деб ўйлайман.

«ГлавАПУ»дагилар табиатга нисбатан назокатли бўлишни бир туп қайин дарахтини сақлаб қолмоқ учун айланма очиқ жой қолдириб баланд бино лойиҳасини тузган вильнюслик ҳамкасбларидан ўргансалар бўлмайдими?

Болгариялик дўстлар зилзиладан зарар кўрган пойтахтимиз болаларига совға сифатида мактаб қуриб бериш учун Тошкентга келдилар. Бироқ, бизнинг лойиҳачиларимиз қурилиш майдонидаги уч туп олма дарахтини ҳисобга олишмагани сабабли меҳмонлар бир неча кун бино «чизиғи» нарироққа «сурилмагунча» иш бошламай турдилар. Бу бизнинг фақат «катта иш»лар қилиб анча-мунча «бузишлар»ни ҳам шу орада амалга ошириб юборадиган қурувчиларимизга ибратли сабоқ эмасми?

Дарвоқе, биз «майда» ишларга шу даражада паст назар билан қарайдиган одат чиқардикки, натижада, шунга монанд «технократ — мутахассислар» вужудга келди. Улар зиммасидаги масъулият ҳисси ҳам ўзига яраша бўлиб, на тажриба, на шарт-шароитдан хабардор, ишни «бир нави» уддалаб турса бўлди, деб қаралди.

Ўтган йилнинг кузида шаҳар маданият Бош бошқармасида бўлиб техникум маълумоти даражасидаги мутахассис аёл билан суҳбатлашиб қолдим. У анчагина масъул вазифада — пойтахтдаги 17 га болалар ва катталар истироҳат боғининг бош агрономи экан.

Мен унга:

— Бир неча йил аввал Тожикистон шаҳарларидаги истироҳат боғлари тажрибаси ҳақида ёзилганди. Негадир бизда ҳалигача силжиш сезилаётгани йўқ? — дедим.

— Қандай силжиш бўлиши керак? — савол назари билан менга ўгирилди у.

— Масалан, турли мевали дарахтлар экиш...

— Ие, шаҳарда мевали дарахт ўсарканми?

— У томонларда ўсиб, шохлари шиғил ҳосилга бурканиб ётибди. Ҳар гилос, ўрикларки, кўриб ҳавасингиз келади.

Суҳбатдошим Елена Сисоева:

— Ўрик қанақа дарахт ўзи? — деб сўради-да, кейин бу саволидан ўзи уялиб кетди чоғи, кўзларини яширди. Сўнгра паст овоз билан, — биз паркларга фақат манзарали дарахт ўтқазилишини ўқиганмиз, — деб қўйди...

Машҳур Колумбия ёзувчиси Габриель Гарсиа Маркес «Шуни билинг-ки, табиатнинг мувозанати бузилса, унда яшовчи инсон ҳам ўз қиёфасини йўқотиб қўяди» деган экан.

Бизлар ҳам Тошкент дендрологик қиёфасига бир томонлама «пардоз» бераверишорқасида фақат истеъмолчиларга айланиб, ўз қиёфамизни йўқотиб қўймаяпмизми?!

Афсус, бунга холисона жавоб олиш қийин. Чунки шаҳардаги «кўкаламзорлаштириш» идораларининг бирортасида ер «тили»ни тушунадиган ҳақиқий боғбонни учратолмайсиз.

Боғ қайда-ю, тоғ қайда

Шифокорларимизга минг раҳмат. Улар ҳаммамизнинг сиҳат-саломатлигимиз йўлида кўп қайғурадилар.

Жумладан, одамларни мева еб заҳарланиб қолишдан огоҳлантириб, биологлар билан ёнма-ён матбуотда чиқишлар уюштириб турадилар. Бу ташвиқотнинг самараси ҳам тезгина кўзга ташланади. Шахсан бунинг гувоҳи бўлганман.

Биз яшаб турган жой ўрни аввал боғроғли маҳалла бўлган. Кўп қаватли бинолар қад кўтаргач, ўртада кичик-кичик кўкаламзор зона—томорқачалар пайдо бўлди. Эллик қадамча нари иморатда турадиган қўшнимнинг деразаси ёнидаги шундай майдончага ободонлаштириш ходимларининг ҳисоб-китоб дафтарида донаси 5 сўм 36 тийин турадиган сафора, 15 сўмлар нари-берисида баҳоланадиган шапалоқ баргли дарахтчалар ўтқазиб кетишди.

Иморатдош ҳамсоям В. И. Коробко эса кўкаламзорлаштириш идораси ишчиларининг хизматидан воз кечиб, ўз «томорқаси»га тўрт туп гилос келтириб экди. Шундай қилиб умумий майдоннинг икки ёнбошида икки жуфт гилос, икки жуфт манзарали дарахт ўса бошлади.

Бир куни қаршидаги қўшним менга насиҳатомуз гап айтиб қолди:

— Шаҳарга мевали дарахт ўтқазишни бекорга ташвиқот қиляпсиз.

— Нега?

— Чунки уларнинг мевалари заҳарли бўларкан. Врач-олимлар ёзишибди.

Қўшнимга «Мева еб заҳарланган биронта одамни кўрганмисиз? Ахир ўша ёзганларнинг ўзлари «бозор айланиб, шаҳарда етишган меваларни харид қиладиларку», десам индамай қолди... Бироқ, нимагадир менинг сўзларим унинг ғашини келтираётгани шундоқ сезилиб турарди.

Уйимиз ёнидаги гилослар тезгина гулга кирди. Мева тугди. Мана, беш йилки, бола-бақра Василий бобонинг меваларидан баҳраманд. У челаклаб ҳосил олади. Биз ҳазиллашиб унга:

— Василий Иванович, Олой бозорида гилоснинг нархи беш сўмга чиқибди, кооператив очинг деймиз.

— Аввал маҳаллага етсин! — дейди чол мийиғида кулиб.

Қаршидаги қўшним эса дераза орқасида ўтириб, бошини сарак-сарак қилади. Қулоғимга унинг «Э, Василий Иванович, Василий Иванович...» деяётган овози эшитилгандай бўлади.

Унга ҳам қийин. Ахир шифокорнинг сўзларига ишонмай бўладими...

Бундай гапларни эшитиб, баъзан ўйлаб қоламан. Шунда Марказий телевидениенинг ҳавоси тунд ва «бурқсиган» Англия пойтахти боғкўчалари хусусидаги кўрсатув ва мухбирнинг якунловчи «Бу йилги баҳор хийла кечикаётган бўлса-да, лондонликлар ўзлари парваришлаган мевали дарахтлардан мўл ҳосил олишга умид боғламоқдалар» деган сўзларини эслайман.

Айтишларича Мадрид кўчаларида «одамидан машинаси кўп» эмиш. Шунга қарамай йўл бўйларида мандарин дарахтлари ўсиб ётаркан. Ҳар чақиримда махсус дўкончалар бўлиб, кўз олдингизда уларнинг мевасидан шарбат тайёрлаб, сизни сийлашаркан. Буни лаззатли, ўша чанқовбосди ичимликни тотиб кўрган тошкентликлар айтиб беришди.

Медицина нисбатан тараққий этган Шри-Ланка пойтахтининг аэропорти атрофини боғлар ўраб ётибди. Катта кўчалар бўйи кета-кетгунча банан билан қопланган.

ГДР шаҳарларидаги боғкўчалар ҳақида кўп эшитганмиз. Ҳар йили берлинликлар ўзлари етиштирган мева--сабзавотларнинг кузги ярмаркасини ўтказишаркан.

Москвадай шаҳарнинг қоқ марказида ўнлаб гектар нокзорлар, олмазорлар, Болтиқбўйи ва Кавказорти республикаларининг йўллари бўйида мевазорлар, юзлаб километрга чўзилиб кетган ёнғоқзорлар ҳам бор-ку ахир!

Илгари одамларимиз ўзларини ўраб турган «доира» ичидан чиқмай, дунёнинг борлиги шундан иборат бўлса керак деб ўйлашар ва шунга ўргатиларди. Ҳозир давр ўзгарди. Нигоҳларимиз узоқларни кўрадиган, фикрларимиз кенгроқ қанот ёзадиган бўлди. Шундай экан нега биздаги айрим шифокорлар мева «заҳар-заққумлари» теварагида шов-шув кўтарадиган бўлиб қолдилар. Ёки бошқа қиладиган ишлари йўқми! Менимча уларнинг актив аралашуви лозим бўлган шаҳарларимиз экологияси билан боғлиқ муаммолар тўлиб-тошиб ётибди. Экология — бу халқ соғ-саломатлиги билан маҳкам боғлиқ масаладир. Шундай экан, саломатлик посбонлари тегирмонга «уруш очган» Дон Кихотга ўхшаб, беозор мевали дарахтларга қарши курашавериш ўрнига ҳаммамиз нафас олиб турган ҳавони ҳаддан зиёд булғаб ташлаётган асосий манбаларни аниқлаб, ўшаларга қарата ўт очсалар бўлмасмикан!?

Фаҳмимча, ҳақиқий аҳволга оқилона ёндошадиган, ерни қадрлай биладиган жонкуярлар борлиги туфайли Лондон, Мадрид, Берлинда боғкўчалар яшнаб турибди. Украина, Болтиқбўйи республикаларида ҳар бир туп ёнғоқ дарахти асраб-авайлаб ўстирилмоқда. Чунки у томонларда биздагидай боғ десангиз тоғдан келадиганлар камроқ бўлса керак.

Мевали дарахтлар дахлсиз!

Куни кеча Пушкин—Салор массивидаги уйлар орасида барпо этилган боғ-томорқага икки барзанги йигит бостириб кириб, у ердаги гуллаб турган ўрик ва гилос ниҳолларини қўпориб ташлай бошлади. Одам йиғилди.

— Райисполкомдан рухсат беришган. Биз бу ерга иккита шахсий гараж қурамиз, — дея ўз хатти-ҳаракатларини оқламоқчи бўлди улар.

Зудлик билан етиб келган район вакилининг сўзидан маълум бўлдики, бу ерга гараж қуриш учун ҳеч ким, ҳеч қачон рухсат бермаган.

Ўзбошимчалик билан бошлаб юборилган «қурилиш» тўхтатилди. Бироқ етказилган зарар учун ким жавоб беради, деган саволга район ижроком вакили:

— Бунинг учун бирон чора кўриш қонун-қоидалари ишлаб чиқилмаган, — деди. Кишини ўйлантириб қўядиган гап бу! Нега энди йиллар давомида кимлардир тер тўкиб, қанча вақтини сарфлаб дарахт ўстиради, кимдир уни пайҳон қилиб ташлайди-ю, жазосиз қолаверади!?

Бунга жавоб битта: кўпгина мамлакатларда жорий этилган мевали дарахтларнинг дахлсизлиги хусусидаги қонунни бизда ҳам кучга киргизиш шарт. Масалан, ГДР да бир туп мевали дарахтни синдирган ёки шикастлаган одамга уни ўстиришга кетган сарф-ҳаражат, неча йил яшаши ва шу йиллар давомида жамоатчилик дастурхонига қанча сўмлик мева етказиб бериши ҳисоблаб чиқилиб, шу миқдорда жарима солинади. Бу мевали дарахтлар, умуман шаҳардаги ҳар бир яшиллик олами устидан масъулиятсизларча қилинадиган «безорилик» хатти-ҳаракатига чек қўядиган жуда адолатли тадбирдир.

Бу тадбирни бизда ҳам бозорларимизда мева-чева қимматлашиб, социал қусур тусини олиб бораётган ҳозирги пайтда ҳеч кечикмай қўллаш зарур ва даркор.

Агар аввалроқ шундай қилинганида эди, балки Чилонзор, Чўпонота, Инжиқобод, Юнусобод каби машҳур Тошкент боғларининг бир қисми сақланиб қолармиди! Агар аввалроқ шундай қилинганида лойиҳачилар, қурувчилар бироз инсофга келган бўлармидилар! Агар шундай қилинганида бекат ёнидаги ўша ўрик бу йил ҳам барқ уриб очилиб, ўтган-кетганнинг кўзига қувонч бағишлармиди! Шаҳардаги яқин йиллар нари-берисида қўпориб ташланган минг-минглаб мевали дарахтлар сақланиб қолган бўлармиди!

Эзгуликнинг кечи йўқ дейдилар, Тошкент шаҳар ижрокоми ҳар бир дарахтни ўз ҳимоясига оладиган, кенг жамоатчилик дилидаги қарорни яқин кунлар ичида эълон қилади деган умиддамиз. Ахир, тоғдан бир дона лола узганга ҳам 50 сўм жарима соладилар-ку!

Шаҳардаги дарахтлар ҳимояга муҳтож! Чунки «ғилдирак»ни яна эски изига солиб юборишга ҳаракат қилаётганлар орамизда борга ўхшайди.

Турфа олам

КЎЗИ ОЖИЗЛАР УЧУН АВТОРУЧКА

Франциялик ўқитувчи Жерар Павар кўзи ожизлар учун мўлжалланган авторучкани ихтиро қилди. Махсус сиёҳ туфайли ручка қоғозда бўртма из қолдиради, бу кўзи ожизларга ёзилган текстни ўқиш имконини беради.

Паста асосида тайёрланган сиёҳ таркибида микрозолдирлар мавжуд бўлиб, улар қоғоз иситилганда бўртиб чиқади.

—Менинг ручкам Брайлнинг кўзи ожизлар учун мўлжалланган бўртма-нуқтали ҳарфлари ўрнини босмайди, ана шу системани тўлдирадигина холос, дейди ихтирочининг ўзи. Ана шу ручка ёрдамида кўзи ожизлар ҳатто расм чизишлари мумкин.

Франция компанияларидан бири мазкур ручкани саноат кўламида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш имкониятларини ўрганмоқда. Ҳозирги вақтда Францияда 40 мингга яқин кўзи ожизлар бор.

БЎРИ — ОВЧИНИНГ ДЎСТИ

Канаданинг шимолидаги Уэйкем-Бей шаҳри чеккасида истиқомат қилувчи Рожер Макфард довюрак ва омадли овчи сифатида шуҳрат қозонган.

У гризли айиғи деб аталмиш йиртқич ҳайвонни овловчи устаси фаранг. Бунда унга ўргатилган икки бўри: Ютти лақабли урғочи ва Голиаф лақабли эркак бўри ҳамиша ёрдам беради. Овчи уларни кўзи очилмасидан туриб топиб олган, уйига келтириб, парвариш қилган, овчи итларни ўргатгандек ўргатган. Макфарднинг гапларига қараганда, «кулранг дўстларининг» жасорати ва фидойилиги уни муқаррар ҳалокатдан сақлаб қолган дамлар жуда кўп бўлган. Ана шу бир жуфт бўри гризли айиқларини овлашда ёрдам берибгина қолмай, овчини ваҳший қутб бўриларидан ҳимоя ҳам қилади. «Кулранг дўстлар»нинг садоқати Макфарднинг 65 ёшга тўлганига қарамай, ўзининг хавфли касбини тарк этиб, одамлар орасига кўчиб ўтмаётганлигининг асосий сабабларидан биридир, деб ҳикоя қилади «Канадиан трибюн» газетаси.

УЧ КИЛОМЕТР УЗУНЛИКДАГИ РАСМ

Жаҳондаги энг узун расм Японияга қарашлидир. Ана шу расмнинг эни 2,2 метрни, узунлиги эса уч километрни ташкил этади. Мазкур асар «Табиат қўшиғи» деб номланган бўлиб, унда 3 мингдан зиёд 800 турга мансуб балиқлар ва қушлар, судралиб юрувчилар ва бошқа ҳайвонлар тасвирланган. Мусаввир Кимико Хибино ана шу асар устида бир йил меҳнат қилган.

Компьютерингиз соғми?

Ўзбекистон Электрон саноати ходимлари ишлаб чиққан автоматлаштирилган комплекс — «Зодиак» системаси ана шу саволга мутлақо аниқ жавоб қайтарди. Тошкент «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг лойиҳа конструкторлик боросида катта интеграллн системалар, микропроцессор комплектлар, матрица кристалларнинг ҳолати ва ишини ҳам тезда беҳато текшириш имконини берадиган приборлар яратилди.

Буюртмачилар «Зодиак»нинг кенг имкониятларига, унинг тез ишлашига, пухталигига, арзонлигига қизиқишмоқда. Система конструкцияси модулли бўлгани ҳам жуда муҳимдир. Уни керакли параметрларда катталаштириш мумкин. Айни вақтда программавий таъминот ҳам берилади. «Зодиак» ўз иши натижаларини буйруқ берилиши билан ё дисплей экранида, ёки босма қурилма орқали маълум қилади. У ўзини ўзи текшириш қобилиятига ҳам эга. Дарҳол қайд этилган нософзликларни ҳам хабар қилади. Электр манбаида хатарли ўзгариш содир бўлса, у ўзини ҳам, назорат объектини ҳам ўчиради.

«Кибернетика» бирлашмаси автомат бошқариш системаси махсус лойиҳа-конструкторлик бюросининг бўлим бошлиғи Л. Кондратьев илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мазкур ускуналарни ишлаб чиқиш билан бирга етказиб ҳам беради: буюртмага биноан бу ерда керакли комплектда «Зодиак» системаларининг зарур миқдорини тайёрлаб беришлари мумкин, деб айтди.

(ЎзТАГ мухбири)

Шахмат

«Рақибини соатлаб пойлайдиган тимсоҳ...»

ХАЛҚАРО ШАХМАТ ФЕДЕРАЦИЯСИ (ФИДЕ) 1989 ЙИЛНИ Т. ПЕТРОСЯН ЙИЛИ ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛДИ

Юз йил мобайнида шахмат тахтига кўтарилган 13 азаматнинг тўққизинчиси, СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери, халқаро гроссмейстер, «64 — Шахматное обозрение» газетасининг собиқ бош редактори (1967—1980), фалсафа фанлари кандидати Тигран Вартанович Петросян ҳаёт бўлганида 60 ёшга тўларди. Унинг ижод намуналари миллионлаб шахмат шинавандалари ва ҳатто гроссмейстерлар учун ҳам ажойиб маҳорат мактаби вазифасини ўтамоқда.

Ўз даврида шахмат оламининг «Ҳокими мутлақ», яъни чинакам фармонбардорлари бўлган М. Ботвинник, В. Смислов, М. Таль, Т. Петросян, Б. Спасскийлар билан тахта узра бўлган учрашувларимни фаолиятимнинг энг эсда қоларли дамлари десам арзийди. Айниқса Тигран Петросян билан кечган мулоқотларимиз сира эсимдан чиқмайди.

1949 йилнинг декабрь ойида Тошкентдаги Офицерлар уйида Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллигига атаб юбилей шахмат турнири ўтказилган эди. Унда республикамизнинг энг кучли вакиллари қатори донгдор мастерлардан тбилисилик Т. Петросян, свердловсклик Г. Иливицкий ҳамда кустанайлик А. Уфимцевлар ўзаро баҳсга кирдилар. Кечагидек эсимда, Петросянга қарши ўйинда мен эски ҳиндча ҳимояни қўллаб, кўринишидан анча қисилиб қолган эдим. Доноларни бўлажак жангга шайлар эканман, мураккаб бир маневрни амалга оширдим. Сипоҳлар тўқнашувидан сўнг имкониятларим яхшироқлигини сезгач, дуранг таклиф қилдим. Петросян кўна қолди. Сўнг партияни икковлон таҳлил қилишга тушдик. Бир ерда рақибим мийиғида кулиб, «Мана бундай ўйнаганингда ютардинг» деб қолди. Кўзларимдан ўт чиқиб кетди. «Наҳотки шу оддий нарсани кўрмаган бўлсам» деб жуда хафа бўлдим. Аслида у оддий эмас, анчагина мураккаб бўлиб, Петросян каби қобилияти ўткир шахматчилар учунгина шундай эди.

Бу воқеа унутилмас қирқ биринчи йилда бўлган эди. Ўн икки ёшли Тигран Тбилисидаги мактабларнинг бири қошидаги шаҳар пионерлар лагерига путёвка олди. Лагерда у сира тортинмай ўртоқларидан шахмат қандай ўйналишини суриштирди. Билиб олгач, куни билан тахтадан бош кўтаролмай қолди.

Шахмат китоблари борлигини ҳам шу ерда билди. Бу унга қаттиқ таъсир қилди. «Ҳали шунақами,—хаёлидан ўтказди. — Шахмат ҳақида китоблар ёзиларкан, демак бу оддий эрмак эмас экан-да?». Тигран умрида биринчи марта мастерлар ўйнаган партияларни ўргана бошлади.

Ўша йилнинг ёзида мактабдошлари билан пионерлар саройига экскурсия қилганда, уни аввало шахматчилар хонаси ўзига тортди. Худди шу вақтда таниқли спорт мастери Сорокин болаларга бир йўла ўйин сеанси берарди. Тигран шу заҳотиёқ тўгаракка ёзилмоқчи бўлди-ю, бироқ экскурсиячилардан ортда қолиб бўлмади. Лекин эртасигаёқ режасини амалга оширди.

Тигран маҳорат пиллапояларидан аста юқори кўтарила борди. Энди унда ҳам шахмат китоблари пайдо бўлди. Бир куни унинг қўлига гроссмейстер А. Нимцовичнинг «Менинг системам амалиётда» китоби тушиб қолди. Бу китоб кўпгина ойлар мобайнида унинг ёстиғи остидан тушмади...

Урушдан кейин мамлакатимизнинг энг кучли ёш шахматчилари Ленинградга тўпланишди. Грузиядан Петросянни юборишган эди. Уни вокзалда мастер Лисицин кутиб олди. Меҳмонхонага бошларкан у бошқа иштирокчилар ҳақида қисқа маълумотларни айтиб берди. Лисицин ленинградлик Решкони айниқса мақтайди. Тигран ғалати бўлиб кетди.

Қарангки, қуръага кўра Петросян биринчи турда худди ўша Решко билан ўйнайдиган бўлиб турибди-да! Тигран олдинига қўллари титраб дона сурди. Кейин ўзини койиб дадиллашди ва ютиб чиқди. Дастлабки муваффақият унга қанот бағишлади ва ахийри биринчи—учинчи ўринларни баҳам кўрди.

Шундан кейин Петросяннинг Грузия чемпиони бўлганлиги ҳач кимни таажжубга солмади. Лекин бу ўта камтарин йигит ҳали ҳам ўзини бехос омади юришган шахматчи деб санарди. Лекин камтаринлик Петросяннинг тобора кучайиб боришига тўсқинлик қилмади. Ереванга кўчиб келгач, Арманистон чемпионатида атиги иккита дуранг қилиб ғолиб чиқди. Бутуниттифоқ ўсмирлар турнирида ҳам ажабтовур ғалабага эришди. Шунда биринчи рус жаҳон чемпиони Алехинга ҳам устозлик қилган мастер Дуз-Хотимирский «Бола-ю, битта ҳам ютқазмаса-я?!» — деб ҳайратдан ёқа ушлади.

1964 йили Петросянни ниҳоят навбатдаги мамлакат чемпионатининг ярим финалига киритадилар. У бор билиму маҳоратини ишга солиб, ўзининг синовдан ўтган ишончли услубида ўйнайди ва... охиргидан олдинги ўринга тушиб қолади.

Бу қаттиқ зарба бўлган эди. Шу ерда унинг ўз-ўзини танқид қила билиши асқотди. Петросян, ўз шахмат билимимда жиддий нуқсонлар бор, деган аччиқ хулосагача келди. Яна ўқиб-ўрганиш керак эди.

У ўзининг комбинациявий дидини яна ҳам ўткирлаштирди, чигал, мураккаб вазиятларда ўзини анча дадил сезадиган бўлиб қолди. 1947 йили у спорт мастери бўлди. Икки йилдан сўнг эса, ниҳоят, пинҳон тутган орзусига эришди: СССР чемпионати финал турнири иштирокчилари сафидан жой олди.

Мамлакат XVIII чемпионати Москвадаги темирйўлчилар Марказий маданият уйининг катта залида ўтказиларди. Ўша вақтда бу бинонинг қаршисидаги клубда «Локомотив» кўнгилли спорт жамияти Марказий Совети биринчилиги учун мусобақа ўтар, унда ушбу сатрлар муаллифи ҳам қатнашарди. Бўш вақт топилди дегунча биз зўрлар баҳсига йўл олардик.

Петросян дастлабки беш турда Котов, Смислов, Геллер, Керес, Флор билан учрашиб, ҳаммасида мағлуб бўлди! У охирги ўринлардан бирида қолди. Аммо юртига руҳи эзилган ҳолда келмади. Чемпионат унинг учун ажойиб мактаб бўлди. Шу бир ойда у кўп нарсани билиб олди. Тажриба орттирди, гроссмейстерлардан чўчиш аломатлари камайди, камчиликларини тиниқроқ кўрди. Ва ниҳоят, муваффақиятсизликка қарамай, ўз кучига ишонч ҳосил қилди. Кучига ишонди-ю шахмат чорраҳаларига яқинлашиш учун Еревандан Москвага кўчиб келишга қарор қилди. Шахмат дарёсининг жўшқин оқими шиддат билан уни олға томон оқизиб кетди. Петросян шахмат билан жуда кўп шуғулланди. У энди мастеру гроссмейстерлар билан тез-тез учрашиб турар, улар билан дона суришар, улардан ўрганарди. Хуллас, ҳамма нарса Тигран Петросяннинг «мустаҳкам даври» бошланиши яқинлигидан дарак бериб турарди.

Ана ўша давр Петросяннинг шубҳасиз қобилияти мастерликдан жаҳон чемпиони унвонига талабгорлардан бири даражасига кўтарилган 1951 йилдан бошланди. «Муваффақиятсизликлар уни тарк этди — «Темир Тигран» бир текисда ўйнарди. Петросян пойтахт чемпиони бўлди. Мамлакат биринчилигининг ярим финалида ғолиб чиқди. Финалда Геллер билан иккинчи ва учинчи ўринларни баҳам кўриб, жаҳон биринчилигининг Сальттобаден(Швеция)даги зоналараро турнирида қатнашиш ҳуқуқига эришди.

Сальттобадонда ҳам муваффақият қозонди: Тайманов билан иккинчи ва учинчи ўринларни бўлишиб олди. «Темир Тигран» бирорта ўйинни ҳам бой бермади. Шундан бошлаб у — гроссмейстер. Турнир ғолиби Котов ҳамда Петросян ва Тайманов билан бирга яна икки ёш совет вакили — Геллер ва Авербах ҳам тож талабгорлари турнирига йўлланма олдилар.

Дарвоқе, ана шу дадил парвоз олдидан бир воқеа кечган эди.

Юқорида эслатиб ўтилган мусобақа — Ўзбекистон ССРнинг 25 йиллигига бағишланган юбилей турнирида Иливицкий, Петросян, Уфимцевлардан кейинги совринли ўринни эгаллаганлигим ва учала мастер билан ҳам фахрли дуранг натижага эришганлигимни инобатга олган Бутуниттифоқ шахмат секцияси менга СССР спорт мастери унвони учун матч ўйнаш ҳуқуқини берган эди. 1951 йилнинг баҳорида Тошкентда ўтган бу баҳсда Петросяннинг имтиҳонидан аранг «уч» баҳо билан ўтдим: етти учрашувни дуранг қилиб, шунчасини бой бердим. Очиғини айтсам, бу — кучи тенг бўлмаган шахматчилар баҳси бўлган эди. Ҳамкасблардан баъзилари: «Сенинг ўрнингда бўлганимда ҳеч бўлмаса бир-иккита ютардим», деганда, бир шахматчининг гапларини эслаб: «Ундай бўлса, аввал мен билан бир ўйнаб кўр, сўнгра Петросянни ҳавас қиларсан» деб қўярдим.

Орадан бир йил ҳам ўтмай Петросян тож талабгорлари сафига қўшилгач, менга таъна қилганларнинг ўзи: «У билан қандай қилиб еттита дурангга эришгандинг!?» — дейдиган бўлиб қолишди.

Петросянга қарши кўп марталаб дона суриб, нуқул мағлубият аламини чеккан гроссмейстерлардан бир қанчасини биламан. Мендан ёшроқ бўлса-да, Петросян сабоқлари туфайли катта шахмат сирларидан воқиф этилганим муқаррар.

1953 йилги тож талабгорлари турнирида Петросян маррага бешинчи бўлиб етиб келади.

Матчнинг биринчи партиясида қора доналарни сурган жаҳон чемпиони ўзининг эски «бисот»идан Нимцович ҳимоясини «чиқарди». Шунда кўпчиликнинг эсига унинг 1938 йилда Капабланка устидан эришган ажойиб ғалабаси тушди. Ана шу дебют қўлланган ўша партияда Ботвинник икки сипоҳини бериб, ажойиб комбинация қилган эди. Бироқ... у партияда Ботвинник оқ доналар билан ўйнаган эди. Ҳа, у бу ҳимоя усулини яхшигина эгаллаб олишга муваффақ бўлган экан.

Ботвинник ташаббусни ўз қўлига олади. Петросян ҳимояланишга ўтади. Лекин ўзининг ҳимояланиш санъати билан жаҳонга «Темир Тигран» бўлиб танилган, йиллаб мағлубиятга учрамайдиган бу шахматчи матчнинг биринчи учрашувидаёқ «таслимман» дейишга мажбур бўлди.

Кўплар қатори мен ҳам бу партияни ўша кечасиёқ кўздан кечирган ва беихтиёр қуйидагиларни эслаган эдим.

Биз Петросян билан Тошкентда матч ўйнаган кезларда Москвада жаҳон биринчилиги учун Ботвинник — Бронштейн баҳсининг биринчи ярми якунланай деб қолганди. Ботвинникнинг айрим учрашувларда мағлубиятга учраётганлигини эшитган Петросян менга: «Буни қара-я, ахир Ботвинникнинг ютқазиши сира калламга сиғмайди. Шахмат деганда мен Ботвинникни тушунаман. Йўқ, бундай бўлиши мумкин эмас, у матчни албатта ютиб чиқади», дегани қулоқларим остида кечагидек жаранглаб кетди. Демак, у Ботвинникдан чўчиган...

Қани энди Ботвинник — Петросян матчи Тошкентда ўтаётган бўлса-ю, мен Тиграннинг қулоғига: «Сен ҳам энди Ботвинникдан қолишмайсан, дадил бўл, сен айтган вақтлар ўтиб кетган», десам...

Бу жуда қийин синов бўлган эди. Тарозу палларининг гоҳ униси, гоҳ буниси босиб кетарди. 14-партиядан сўнг ҳисоб тағин тенглашиб қолди, лекин бунга Ботвинник кўп тер тўкиб эришди.

Жаҳон экс-чемпиони М. Эйве ўшандан бир неча йил олдин: «Агар Петросян салгина кейинроқ ўйнай бошласа борми, у билан баҳслашиш мумкин бўлмай қолади» деган бўлса, матч бошланишидан олдинроқ ёзган бир мақоласида Петросянни таърифлаш учун ҳатто зоология оламига «мўралади».

«Петросян, — деб ёзган эди Эйве,—«ўлжа»сига бирдан отиладиган йўлбарс эмас. У — ўлжасини «қисиб сувини ичадиган» питон — зўр илон ёки рақибига қаттиқ зарба бериш мақсадида уни соатлаб пойлайдиган тимсоҳдир».

Петросянни ким нимага қиёсламасин, бир нарса маълум бўлиб қолган эди: Ботвинник ўзига арзигулик ҳариф билан жанг қиларди. Кейинги партияларда Петросяннинг устунлиги билинди ва у +5 — 2=15 ҳисобида ғалаба қозонди.

Петросян шахмат тахтида 6 йил ўтирди. Шу давр орасида (1966 йилда) Спасскийнинг зуғумини қайтарди, йирик турнирларда қатор ғалабаларга эришди.

Лекин ҳаркалай Спасскийнинг иккинчи уриниши муваффақиятли тугади.

Бироқ Петросяннинг шахмат кучи камайиб қолмади. У яна чемпионлик унвони учун курашаётганлар орасида бўлди. 1975 йили тўртинчи бор СССР чемпиони бўлади, илгаригидек ажиб техникасини намойиш қилади. Унинг дадил, беками-кўст мудофааланиш маҳорати мақтовга муҳтож эмас. Аввалгидек, нимани исташини доимо билади, ҳамма нарсани у олдиндан белгилаб қўйгандек туюлади...

Петросян оғир касалликдан сўнг 1984 йил 13 августда Москвада вафот этди. Унинг номи абадийлаштирилди. Чунончи Ереванидаги шахматчилар уйи ва бу ерда ўтадиган анъанавий халқаро турнирлар Петросяннинг номи билан аталадиган бўлиб қолди.

М. МУҲИДДИНОВ,
СССР спорт мастери, тарих фанлари кандидати.

Муҳаррир Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТАШКИЛОТЛАР ВА МУАССАСАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети амалий физика илмий-тадқиқот институтининг

«АЛ-ХОРАЗМИЙ» ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ХИЗМАТЛАРИ МАРКАЗИ

Ўзбек тилини ўқитиш бўйича курсларни ташкил этиш юзасидан шартномалар тузади. Курс программасига шунингдек тингловчиларни Ўрта Осиё халқларининг тарихи ва маданияти билан таништириш ҳам киради.

Бизнинг адрес: 700095, Тошкент, Студентлар шаҳарчаси, ТошДУ, амалий физика илмий-тадқиқот институти (311-хона).

Телефон: 46-25-91.

«АЛ-ХОРАЗМИЙ» ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ХИЗМАТЛАРИ МАРКАЗИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Тошкент шаҳар Халқ таълими бошқармаси

С. И. СТРЕЛКОВ НОМИДАГИ 2-ПОЛИГРАФЧИЛАР ЎРТА-ҲУНАР ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

янги ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти ўрта маълумотли фотонабор электрон қурилмаларида ишловчи оператор, корректор-ҳарф терувчи, офсет босма печатниклари, линотипчи, ҳарф терувчи, печатник ва муқовачиларни тайёрлайди.

БИЛИМ ЮРТИГА 15—18 ЁШДАГИ 8—10 СИНФНИ ТАМОМЛАГАН ЎҒИЛ ВА ҚИЗ БОЛАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти битирувчиларига тўлиқ ўрта маълумот ва ҳунар олганликлари ҳақида диплом берилади.

Ўқувчилар бепул кийим-бош ва 3 маҳал иссиқ овқат билан таъминланадилар.

10-синфни битирганлар учун ўқиш муддати — 1 йил бўлиб, 30 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар. 9-синфни тамомлаганлар II-курсга қабул қилинадилар.

Билим юртини имтиёзли диплом билан тамомлаганлар Москва ва Львов полиграфия институтларига, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг полиграфия бўлимига ўқишга юбориладилар.

Ўқиш муддати узлуксиз меҳнат стажига киради.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Зарурий ҳолларда ўқувчилар ётоқхона билан таъминланади.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: билим юрти директори номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлик тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақида гувоҳнома (асли), 6 дона фотосурат (3х4 см).

Адрес: Тошкент шаҳри, Чилонзор райони, Нурхон кўчаси, 21-уй (метронинг «СССР 50 йиллиги» станцияси, 13-троллейбус, 33-автобуснинг «Бўржар» бекати).

«ТашЭКС» ишлаб чиқариш бирлашмаси базасидаги

17-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-90 ўқув йили учун

универсал токарь, фрезерчи, газ-электр пайвандчи ихтисосликлари бўйича

қабул эълон қилади

Ўқиш муддати — 6 ой.
Ўқишга Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган йигитлар ва 10 синф маълумотига эга бўлган қизлар қабул қилинади.

ЎҚИШГА КИРУВЧИЛАРНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ПРОПИСКАДА ТУРИШИ ШАРТ.

Ўқувчилар ойига 100 сўм стипендия билан таъминланадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида уларга ишлаб топган маошининг 50 проценти берилади.

Билим юртида ўқишни олий ўқув юртларининг кечки ва сиртқи бўлимлари ёки тайёрлов курсларида ўқиш билан бирга қўшиб олиб бориш имконияти ҳам мавжуд.

Билим юртидаги ўқиш даври доимий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

МАШҒУЛОТЛАР ГРУППАЛАРНИНГ КОМПЛЕКТЛАШУВИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Қабул комиссияси ҳар куни, якшанбадан ташқари, соат 9 дан 17.00 гача ишлайди.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш талаб қилинади: паспорт, маълумоти ҳақидаги аттестат, медицина справкаси, фотосуратлар.

Билим юрти адреси: 700051, Тошкент шаҳри, Содиқов кўчаси, 6-уй (4, 5-троллейбусларнинг «17-СПТУ» бекати, 3, 22, 23, 29-трамвайларнинг «Старт» стадиони бекати). Телефонлар: 68-57-08, 68-68-74.

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР!

Аҳолига қулайлик яратиш мақсадида

1990 йил учун

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА БЎЛИШ 1989 ЙИЛНИНГ 1 ОКТЯБРИГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

Бу сизларга оила буюджети имкониятларини ҳисобга олиб, қўшимча ҳақ тўламаган ҳолда керакли нашрларга олдиндан ёзилиш имкониятини беради.

1990 йил учун газета ва журналларга ёзилиш сизнинг хоҳишингизга кўра алоқа ходимлари томонидан уйингизга бориб расмийлаштирилиши ҳам мумкин, бунинг учун сиз ўзингизга хизмат кўрсатаётган алоқа бўлимига қўнғироқ қилишингиз ёки ўзингиз алоқа бўлимига бориб бевосита мурожаат қилишингиз зарур.

Обуна алоқа бўлимининг бутун иш вақти мобайнида қабул қилинади.

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ЁЗИЛИШНИ ОХИРГИ КУНЛАРГА ҚОЛДИРМАНГ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПОЧТА АЛОҚАСИ ВА МАТБУОТ ТАРҚАТИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ҲАФТАЛИК ТЕЛЕКЎРСАТУВЛАР ВА РАДИО ЭШИТТИРИШЛАР ПРОГРАММАСИ

Пойтахт радиотўлқинларида

⊙ Ҳар куни:
Шаҳар тармоғи ва УКВ 4,46 м орқали (якшанбадан ташқари)

17.00 «Тошкент ва тошкентликлар» программаси (сешанба, пайшанба ва шанба кунлари). 17.40 Реклама ва эълонлар. 17.50 «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг обзори.

* * *

⊙ 450,45 м тўлқиндаги радиостанция орқали

13.00 Тошкентликлар учун концерт. (пайшанба, якшанба кунлари). 13.30 Область ахбороти (ўзб. рус.). 13.50 «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталарининг обзори.

⊙ Душанба. 10. IV: «Чигит экишни қисқа муддатларда ўтказайлик». Ғалаба районидан репортаж.

⊙ Сешанба, 11. IV: «Хўжалик ҳисобини ўрганамиз». Чиноз қурилиш материаллари комбинатидан репортаж.

⊙ Чоршанба, 12. IV: «Табиат — она масканимиз». Радиопрограмма. (рус.).

⊙ Пайшанба, 13.IV: «Чорвадор». Радиопрограмма.

⊙ Жума, 14/IV: «Ташкентский меридиан». Радиожурнал (рус.).

⊙ Шанба, 15. IV: «Коммунист». Радиожурнал.

«ТВ» «Тошкент» студияси кўрсатади

ЎзТВ XI каналда

⊙ Душанба, 10 апрель. 19.30 «Баҳор жилолари».

⊙ Сешанба, 11 апрель 21.00 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар». Тошкент области Бўстонлиқ районида ижара пудрати жорий этиш ҳақида.

⊙ Чоршанба, 12 апрель. 21.15 «Пульс». Информацион кўрсатув.

⊙ Жума, 14 апрель 21.05 «Пульс». Информацион кўрсатув (рус.).

ИНТЕРНАЦИОНАЛЧИ-ЖАНГЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ЧИМЁН» САНАТОРИЙСИДА

(Фарғона области)

интернационалчи-жангчилар, шунингдек ҳалок бўлганларнинг оила аъзолари даволанадиган

МАХСУС БЎЛИМ ОЧИЛДИ

Санаторийга имтиёзли путёвка олиш учун иш ёки ўқиш жойидаги касаба союз комитетига мурожаат қилишнинг ўзи кифоя, ишламаётганлар эса, яшаш жойидаги социал-таъминот органларига учрашишлари лозим.

«ЧИМЁН» САНАТОРИЙСИ ЙИЛ БЎЙИ ИШЛАЙДИ. КЎП ПРОФИЛЛИ.

Путёвкаларни ўзингиз учун исталган қулай вақтда сотиб олишингиз мумкин.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КАСАБА СОЮЗЛАРИ КОМИТЕТИ.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармасининг

ДАВЛАТ АВТОМОБИЛЬ ИНСПЕКЦИЯСИ

Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган ва Тошкент шаҳрида яшаб турувчи ёши 25 дан ошмаган гражданларни йўлланмалар асосида Тошкент автомобиль транспорти ва йўллар институти (ТАДИ)нинг махсус группасига «Йўл ҳаракатини ташкил этиш» ихтисоси бўйича сиртқи бўлимга ўқишга кириш учун ҳужжатлар қабул қилади.

Институтни муваффақиятли тамомлаган кишилар ўз ихтисоси бўйича хизмат бурчини ўташ учун Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ГАИ бўлинмаларига ишга юбориладилар.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Глинка кўчаси, 44-уй, 36-хона.

КОРХОНАЛАР ВА УЙ-ЖОЙ КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги ҳузурида

янги ташкил этилган

«УЗЖИЛКОММУНОРГТРУД» ЛОЙИҲА-ЖОРИЙ ЭТИШ МАРКАЗИ

ШАРТНОМАЛАР АСОСИДА

меҳнат бўйича нормалар ва нормативларни ишлаб чиқиш, моддий-техника ресурслари, хизмат учун олинадиган прейскурант нархлари ва тарифлар, хўжалик юритишнинг янги усулларига ўтиш, ишлаб чиқаришни бошқариш структурасини такомиллаштириш, меҳнатни ташкил этишнинг илғор формаларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш илмий-техника ахборотлари бўйича хизмат кўрсатиш, ихтирочилик ва рационализаторлик хизмати кўрсатиш, консультациялар хизмати кўрсатиш бўйича ишларни бажариш юзасидан

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: 700059, Тошкент шаҳри, Шота Руставели кўчаси, 93-уй. Телефонлар: 53-11-35, 53-56-25.

43-ТОШКЕНТ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган ёшларни ғишт терувчи ихтисоси бўйича

Ўқишга қабул қилади

ЎҚИШ МУДДАТИ—6 ОЙ.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади ва Тошкент шаҳрида доимий пропискага ўтказилади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Ўқувчиларга 30 сўм стипендия ва ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 50 проценти тўланади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Юнусобод массиви, 9-квартал (25, 28, 29-трамвайларнинг «Сўнгги» бекати; 24, 112-автобусларнинг «Зенит» бекати). Телефон: 21-00-22.

---

7 МАЙДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР АВТОҲАВАСКОРЛАР КЎНГИЛЛИ ЖАМИЯТИНИНГ МАРКАЗИЙ СОВЕТИ

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги Давлат автомобиль инспекцияси бошқармаси билан ҳамкорликда

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ УЛУҒ ВАТАН УРУШИДА ҚОЗОНГАН ҒАЛАБАСИГА БАҒИШЛАБ ТОШКЕНТ ШАҲРИ БЎЙЛАБ

Автомотопойга ўтказади

Агитпойгада қатнашиш истагида бўлган эски, ҳаваскорлик тарзида тайёрланган, шунингдек, чет эл маркаларидаги автомобилларнинг эгалари автомотопойгада қатнашиш хоҳишларини 1989 йил 15 апрелга қадар автоҳаваскорлар кўнгилли жамияти Марказий Советига хабар қилишлари лозим.

Адрес: 700000, Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 24-уй, Телефонлар: 34-85-79, 35-14-06.

Тошкент область Оржоникидзе районидаги 27-ўрта мактаб томонидан **Мусаматов Шовкат Ахматович** номига берилган 906063 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Собир Раҳимов районидаги Будённий номли 111-ўрта мактаб томонидан **Мирзаев Садриддин Мухитдинович** номига берилган 784176 номерли йўқолган

8-СИНФНИ ТУГАТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Реклама ва эълонлар

МОДА МУХЛИСЛАРИ, СИЗЛАР УЧУН!

12 апрель соат 17.00 да «ЗАРЯ» ФИРМАЛИ МАГАЗИНИДА

пальто моделлари етакчи коллекциясининг

НАМОЙИШИ ЎТКАЗИЛАДИ

Бундан ташқари магазинда турфа ранг матолардан модадаги ҳар хил фасонда тикилган енгил пальтолар бор.

Магазин адреси: Космонавтлар проспекти, 41-уй.

Иш вақти — соат 10 дан 19 гача. Танаффус соат 14 дан 15 гача. Магазин дам олиш кунларисиз ишлайди. Транспорт — метронинг «Ойбек» станцияси.

«ЗАРЯ» ФИРМАЛИ МАГАЗИНИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Олтин девор** (19.30), 12/IV да **Ҳазрати аёл** (19.30), 13/IV да **Нажот истаб** (19.30).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/IV да **Аршин мол олон** (19.00), 12/IV да **Качал полвон ва гармсел** (15.00), **Хотинимнинг эри** (19.00).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Келинлар қўзғолони** (19.30), 12/IV да **Қора камар** (19.30), 13/IV да **Отасининг қизи** (19.30).

Кино

10 АПРЕЛДА БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЗУМРАД ТОШ МОЖАРОСИ» (17, 19, 20.45, катта зал); «ГАНГ, СУВЛАРИНГ ЛОЙҚАЛАНДИ» (18, 21.00, кичик зал).

Чайка — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (18, 19.45, 21.30).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ТЎРТ ОҒАЙНИ» (18.30), «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (21.00).

Ватан — «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (18.30, 21.00).

К. Ёрматов номли — «ИФ ҚАЛЪАСИНИНГ МАҲБУСИ» (18.30, 21.00).

Восток — «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (18.30, 21.00).

Москва — «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги—«ТЎТИҚУШ КЎТАРГАН АЁЛ» (жуфт соатларда).

Нукус — «ҚИММАТЛИ ЕЛЕНА СЕРГЕЕВНА» (тоқ соатларда, ўзбек тилида).

Қозоғистон — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (18, 20.00); «ГУЛ КЎТАРГАН ОФИЦЕР» (17.00), «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (20.00); «ИЛОНДАН ЭҲТИЁТ БЎЛ» (21.00, ўзбек тилида).

11, 12 АПРЕЛДА БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЗУМРАД ТОШ МОЖАРОСИ» (11, 13, 15, 17, 19, 20.45, катта зал); «ГАНГ, СУВЛАРИНГ ЛОЙҚАЛАНДИ» (12, 15, 18, 21.00, кичик зал).

Чайка — «РЕГТАЙМ» (10.30, 13, 15); «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (16, 18, 19.45, 21.30).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ТЎРТ ОҒАЙНИ» (11, 13.30, 18.30); «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (16, 21.00).

Ватан — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (10.30, 12.00); «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (13.30, 16, 18.30, 21.00).

К. Ёрматов номли — «ИФ ҚАЛЪАСИ МАҲБУСИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Восток — «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Москва — «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (11, 16, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ТЎТИҚУШ КЎТАРГАН АЁЛ» (жуфт соатларда);

Нукус — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (тоқ соатларда).

Қозоғистон — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (12, 14, 18, 20.00); «ГУЛ КЎТАРГАН ОФИЦЕР» (11, 13, 15, 17.00), «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (20.00), «ИЛОНДАН ЭҲТИЁТ БЎЛ» (21.00, ўзбек тилида).

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-09-42, 32-53-66, 32-54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.

Р. — 11687. Ички саҳифаларга 20.00 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). Б. 2083. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10